

**Socialdemokraternas förslag till mål och budget
för Värmdö kommun 2019**

En mer attraktiv skolkommun

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET I VÄRMDÖ

Innehållsförteckning

Inledning	2
Finansiella mål	4
Sammanfattning driftbudget.....	5
Kommungemensamt	6
Kommunfullmäktige inkl. valnämnden och revisorer	7
Överförmyndarnämnden	8
Kommunstyrelsen.....	9
Utbildningsnämnden	28
Kultur- och fritidsnämnden.....	35
Socialnämnden	39
Vård- och omsorgsnämnden.....	42
Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden	47
Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnd	49
Tekniska nämnden.....	53
Bilaga: Investeringsbudget.....	56

Inledning

Värmdö är en bra plats att leva på. Men det finns samtidigt stora brister och utmaningar. Politikens uppgift är att ge människor makt och möjligheter att forma sina egna liv och realisera sin fulla potential. Så är det inte idag. Alltför många elever lämnar skolan med otillräckliga kunskaper. Det råder en ovärdig minuthets inom äldreomsorgen. Många Värmdöungdomar tvingas skjuta upp sina vuxenliv när hyresrätterna är för få. Vi är en utpräglad vattenkommun men flera vattenmiljöer är förorenade. Det är facit efter en lång rad år med en kortsiktig politik, med för låga ambitioner.

Nu vill vi socialdemokrater se förändring. Mer samarbete, tydliga och långsiktiga prioriteringar och en mer effektiv målstyrning är vägen till framgång. Vår uppfattning är tydlig. Valfärden ska leverera när du och din familj behöver den och vi ska ta ansvar för kommande generationer genom att ställa om till ett mer hållbart Värmdö.

En bättre framtid för Värmdö börjar i skolan. Vår vision är en likvärdig och modern förskola och en skola som ger barn och elever goda kunskaper i en trygg miljö, där alla har möjlighet att förverkliga sina drömmar oavsett bakgrund och var i kommunen man bor.

Vi socialdemokrater vill att 2019 blir året för en nystart för Värmdös skolor. Kommunen behöver en ny skolpolitik med högre ambitioner och ett starkare ledarskap.

I vårt Värmdö finns en valfrihet för eleverna att välja skola, men ingen ska känna sig tvungen att välja bort Värmdös skolor för att de inte upplevs vara tillräckligt bra. Vårt mål är att utveckla Värmdö till en attraktiv skolkommun med regionledande resultat. För det behövs en långsiktig prioritering av skolan med en höjd skolpeng som också är mer kompensatorisk och jämlik.

En stabil finansiering lägger grunden för ett uthålligt arbete för att utveckla och genomföra en plan för att bli en mer attraktiv skolkommun där vi tar ett mer strategiskt grepp kring kompetensförsörjningen i syfte att locka hit, behålla och utveckla de bästa lärarna med en arbetsmiljö med fler kollegor och kontinuerlig kompetensutveckling. Ett tredje prioriterat reformområde för skolan är att säkerställa en mer jämlik tillgång till en systematisk elevhälsa för alla våra elever.

Vi slår vakt om ett tryggt och fritt liv för alla Värmdöbor. Värmdö bör ha som mål att nomineras till årets LSS-kommun. Det kan ske genom en mer generös LSS-politik genom nya riktlinjer där de som behöver insatser får bestämma mer över sin egen tid. Ensamheten för äldre måste brytas och stressen för personalen inom äldreomsorgen minska. Därför behöver minuthetsen inom hemtjänsten skrotas och fler äldreboenden byggas så att de som behöver trygghet och omsorg kan få det. För att möjliggöra det kan det komma att behövas en bredd av långsiktiga aktörer.

När Värmdö växer måste infrastruktur inklusive VA-utbyggnad och bostäder gå i takt. Samtidigt måste mer hänsyn tas till Värmdös historia, redan befintlig bebyggelse och grönområden. Det

behövs tillräckligt med bostäder i alla delar av kommunen och med olika upplåtelseformer. Det som byggs måste också byggas till rimliga hyror och priser så att utvecklingen kommer alla Värmdöbor till del. Värmdö ska växa hållbart och byggas för alla. Vi vill införa nya bostadsmål för kommunen. Alla Värmdöbor under 25 år ska ha en bostad inom 5 år. Varannan lägenhet som byggs ska vara en hyresrätt.

En klimatsmartare kommun. Den samhällsomställning som krävs för att minska den globala uppvärmningen ska Värmdö aktivt bidra till. Värmdö ska medverka till att Sveriges mål, liksom de globala målen, kan uppfyllas. Genom ett ökat ansvarstagande ökar Värmdö sin attraktivitet som plats med en levande skärgård, rena vatten, tillgängliga grönområden och frisk luft. En handlingsplan ska tas fram för att Värmdös alla verksamheter ska vara fossilfria år 2022 och klimatpositiva till 2030.

Fler jobb på hemmaplan och en starkare integration. Färre Värmdöbor ska behöva pendla till jobbet, genom en offensiv för fler nyetableringar och arbetsplatser här. Förbättrat näringslivsklimat, ett uthålligt arbete för att klättra ordentligt i rankningar genom lyhördhet och service. Vi vill ge människor jobb istället för bidrag. Ambitionen bör vara att vägen till egen försörjning för nyanlända i Värmdö ska vara kortast i landet. Så kan Värmdö bli ett föredöme.

De tidigare genomförda och ofreflekterade skattesänkningarna påverkar kommunens intäkter på lång sikt och har ökat Värmdös beroende av statsbidrag. Den socialdemokratiskt ledde regeringen har genomfört omfattande välfärdsinvesteringar, sammanlagt omkring 40 miljarder. Det är en medveten prioritering av finansministern för att landets kommuner, som har stora demografiska utmaningar, ska slippa höja skatten. Vi konstaterar att Värmdö kommun är i behov av att landets regering även fortsatt prioriterar välfärden i kommunerna framför stora, ofinansierade skattesänkningar.

Socialdemokraterna har under en lång rad år ifrågasatt utökningen av den centrala administrationen medan verksamheternas budgetmedel inte räknats upp i förhållande till löneökningar ock inflation. Vårt alternativ innebär en ordentlig effektivisering av kommunbyråkratin, minskad konsultanvändning, satsning på friskare anställda och en lägre investeringstakt i sådant som inte är kärnverksamhet.

Värmdö kan bättre. Med en nystart i politiken och en tydligare reformagenda kan vi gemensamt göra Värmdö till Sveriges bästa kommun att leva i. Vi Socialdemokrater ger oss inte. Vi menar allvar med att grunden för bättre framtid för Värmdö börjar i skolan. Det är med den insikten vi lägger fram vårt alternativ till budget för 2019: *En mer attraktiv skolkommun.*

Finansiella mål

Resultatet i förhållande till skatteintäkter, skatteutjämning och generella statsbidrag ska uppgå till **1,5 % 2019 (34,1 mnkr)**, exklusive engångsposter, med målsättningen att vara **minst 2,5 % 2022**.

Nämndernas budgetavvikelse ska vara **positiv eller 0 %**.

För taxefinansierad affärsdrivande verksamhet ska avgiftsfinansieringsgraden över tid vara 100 %. Vatten- och avlopps- (VA) respektive Renhållningskollektivets (RH) eventuella skuld till kommunens skattekollektiv, får uppgå till maximalt 15 % av verksamhetens omsättning. Under kort tid kan skuldsättningen tillåtas öka till 25 %. Det förutsätter dock att det finns en tydlig plan för återbetalning.

Sammanfattning driftbudget

	KF 2018	K-direktör 2019	Majoriteten 2019	S ram
KF Kommunfullmäktige mm.	-8,80	-9,34	-9,80	-9,34
ÖFN Överförmyndarnämnd	-3,10	-3,07	-3,10	-3,17
KS Kommunstyrelse	-180,90	-176,51	-177,10	-168,77
UN Utbildningsnämnd	-1 184,50	-1 243,86	-1 254,90	-1 273,86
KFN Kultur och fritidsnämnden	-116,60	-114,28	-113,60	-113,65
SN Socialnämnd	-181,80	-196,43	-153,60	-157,20
VON Vård och omsorgsnämnd	-466,10	-492,10	-492,10	-495,36
BMHN Bygg, miljö och hälsoskyddsnämnd	-6,70	-6,68	-6,70	-6,83
VAN Vuxenutbildning och arbetslivsnämnd	-42,30	-37,22	-78,00	-80,64
TN Teknisk nämnd	-45,30	-44,47	-44,50	-39,47
Nämndernas nettokostnader	-2 236,10	-2 323,93	-2 333,40	-2 348,27
Pensionskostnader	-45,80	-45,70	-45,70	-45,70
Fastighetsskatt och övriga kostnader	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Anslag för kapitalkostnadskompensation	0,00	-9,90	-9,90	-9,90
Anslag för lokalkostnadskompensation	0,00	-2,40	-2,40	-2,40
Intern ränta	43,00	43,00	43,00	43,00
Riskpremie fastigheter	0,00	0,00	0,00	0,00
Övriga intäkter	1,00	1,00	1,00	4,00
Statsbidrag maxtaxa och kvalitetsbidrag	15,10	15,30	15,30	15,30
Byggbonus	0,00	5,30	5,30	5,30
Infrastrukturstöd skärgård	-6,80	-6,80	-6,80	-6,80
Hamnfastighet	-5,00	-5,40	-5,40	-5,40
Centrala Gustavsberg	-5,60	-6,00	-6,00	-6,00
Centralt avsatt utrymme, volymer	-10,00	-10,00	-10,00	0,00
Centralt avsatt utrymme, konjunktur	-5,90	-5,90	-5,90	0,00
Verksamhetens nettokostnader	-2 258,10	-2 353,43	-2 362,90	-2 358,87
Kommunalskatt	2 072,80	2 149,70	2 149,70	2 149,70
Inkomstutjämningsbidrag	65,20	87,70	87,70	87,70
Kostnadsutjämningsbidrag	117,10	106,20	106,20	106,20
Regleringsposten	-7,90	19,50	19,50	19,50
Kommunal fastighetsavgift	112,40	116,40	116,40	116,40
LSS-utjämnings	-42,30	-65,00	-65,00	-65,00
Valfårdsmiljarder	6,80	8,50	8,50	8,50
Summa skatter och utjämningsystem	2 324,10	2 423,00	2 423,00	2 423,00
Finansiella intäkter	5,50	3,50	3,50	3,50
Finansiella kostnader	-39,00	-33,50	-33,50	-33,50
Summa finansnetto	-33,50	-30,00	-30,00	-30,00
Årets resultat exkl VA och RH	32,5	39,6	30,1	34,1

Kommungemensamt

1. Den kommunala skattesatsen i Värmdö kommun fastställs till 19,18 kr för 2019.
2. De direktiv för nämndernas verksamhet som redovisas under respektive nämnd i Socialdemokraternas budgetdokument under rubriken "Reformförslag 2019" fastställs.
3. Nämnderna ges i uppdrag att upprätta detaljbudget utifrån direktiven under respektive nämnd och i denna besluta om effektmål.
4. Budgetregler godkänns i enlighet med bilaga 5 i kommundirektörens budgetunderlag med konsekvensändringar av Socialdemokraternas budget.
5. Respektive nämnd bemyndigas att inom ramen för sin budget bevilja bidrag till organisationer inom sitt verksamhetsområde med uppräknings med högst 1 %, om inget annat anges.
6. Investeringsbudgeten fastställs för år 2019 med i förekommande fall anslagsbindning på objektsnivå enligt bilaga 6 i kommundirektörens budgetunderlag med konsekvensändringar av Socialdemokraternas budget.
7. Projektbudget för Gustavsbergsprojektet enligt bilaga 6b godkänns.
8. Samtliga nämnder uppmanas att inom ramen för respektive ansvarsområden aktivt medverka i utvecklingen av Gustavsbergsprojektet.
9. Taxor och avgifter fastställs för kommunens verksamheter enligt bilaga 8 i kommundirektörens budgetunderlag med konsekvensändringar av Socialdemokraternas budget.
10. Reavinster som skapats genom försäljning av kommunal mark och andra fasta tillgångar får inte användas till finansiering av kostnader i den kommunala driftsbudgeten utan ska antingen användas till nya investeringar eller till minskning av kommunens ackumulerade skuld.
11. Generella statsbidrag får inte användas till annat än ändamålet de är avsedda för. De skall komplettera den kommunala driftsbudgeten och gå till utgifter i den kommunala verksamheten för att undvika behov av skattehöjningar. De ska inte gå till minskning av kommunens ackumulerade skuld, till resultatet eller till skattesänkningar.
12. Kommunstyrelsen har under 2019 rätt att nyupplåna, d v s öka kommunens låneskuld hos kreditinstitut, till en sammanlagd skuld om maximalt 3 500 mnkr.
13. Kommunstyrelsen har under 2018 rätt att omsätta lån, d v s låna upp belopp motsvarande de lån som förfaller till betalning under år 2018.
14. Kommunstyrelsen har rätt att ha en checkräkningskredit för koncernen om 150 mnkr, dvs. samma belopp som 2018.
15. Kommunen avvecklar internfaktureringen. Det skickas 6000 internfakturer i Värmdö kommun per år. Besparing 3 miljoner.

Kommunfullmäktige inkl. valnämnden och revisorer

Kommunfullmäktige är det beslutande organet för ärenden som är av principiell karaktär eller av större vikt för kommunen samt anger mål och riktlinjer mm. Under 2018 kommer vi att verka för att det demokratiska arbetet förstärks och fördjupas i Kommunfullmäktige och i kommunen som helhet.

Vi ser inget behov av majoritetens förslag att höja partistödet utan låter det kvarstå på nuvarande nivå. Det innebär en besparing på knappt 0,5 mnkr.

Specifikation till driftbudget Kommunfullmäktige m.fl

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	8 835	0	8 835
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	500	0	500
<i>Varav ramförändringar:</i>			
Tillägg lön och inflation	0		0
Kompensation för obalans	500		500
Kommundirektörens underlag till budget 2019	9 335	0	9 335
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			<i>9 807</i>
Socialdemokraternas budget 2019			
Ingen ändring av partistöd			- 472
Socialdemokraternas budget 2019			9 335

Förslag till beslut

16. Kommunfullmäktiges, valnämndens och revisionens budget fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under kommunfullmäktige

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över kommunens gode män, förmyndare och förvaltare. Det är en viktig nämnd som syftar till att säkerställa att de människor som har ställföreträdare får sina intressen tillvaratagna.

Överförmyndarnämndens förvaltning är på grund av sin storlek särskilt känslig för förändringar. Därför är ett aktivt arbetsmiljöarbete där medarbetarnas synpunkter tas tillvara särskilt viktigt. Nämnden har tidigare år haft stora problem på grund av personalomsättning, därför är fokus på kontinuitet och stabilitet viktigt för att förvaltningens arbete ska flyta på obehindrat.

Specifikation till driftbudget Överförmyndarnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	6410	-3344	3066
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	-2146	2146	0
<i>Varav ramförändringar:</i>			
Tillägg lön och inflation	0	0	0
Rameffekter av reviderad budget 2018	-2146	2146	0
Kommundirektörens underlag till budget 2019	4264	-1198	3066
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019</i>			<i>3066)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Ramhöjning totalt 2%	0	0	100
Socialdemokraternas budget 2019	4264	-1198	3166

Förslag till beslut

17. Överförmyndarnämndens budgetram räknas upp med 2% och fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under överförmyndarnämnden

Kommunstyrelsen

En mer effektiv målstyrning

Värmdö kommuns arbete med målstyrning behöver utvecklas och bli mer strategiskt. Vår möjlighet till framgång är avhängigt förmågan att tydligare koppla samman målstyrning, budgetarbetet och de politiska prioriteringarna. Till det behöver adderas en uthållighet och långsiktighet. Kommunens övergripande vision (Vision 2030) behöver av kommunfullmäktige omsättas i tydligare övergripande mål för mandatperioden. Vi ser därför positivt på den nya målstruktur som kommundirektören nu lagt fram. Men vi förordar en process som möjliggör en bredare förankring i politiken av de viktiga kommunövergripande målen. Vi presenterar nedan förslag på hur befintlig verksamhet kan utvärderas utifrån sitt bidrag till måluppfyllelse.

Ett nytt och mer framgångsrikt målstyrningsarbete kräver ett större samarbete mellan förvaltning och politiskt valda ledamöter. Målformuleringsarbetet behöver inledningsvis under mandatperioden förankras i respektive nämnd och verksamhet. Genom en större politisk inblandning över partigränserna, kan också det identifierade och upplevda gapet mellan förtroendevalda och tjänstemän överbryggas. Så når vi en mer effektiv resursallokering, högre måluppfyllelse och nöjdare kommuninvånare.

Kommunen står inför ett antal långsiktiga utmaningar, inte minst beroende på den demografiska utvecklingen med ett stort ökat antal barn och äldre. Med ambitioner om höjd kvalitet inom kärnverksamheterna, i kombination med insikten om att vi också måste utveckla de områden som långsiktigt ger oss möjligheter till intäkter och en god kommunekonomi, måste ordentliga prioriteringar göras. Som en del av målstyrningsarbetet bör därför respektive nämnd och förvaltningsorganisationen göra en översyn av befintlig verksamhet i syfte att identifiera vilka verksamheter och på vilket sätt de bidrar till måluppfyllelse. På samma gång kan verksamhetsdelar som inte längre bedöms tillräckligt prioriterade i förhållande till inriktningsmålen identifieras. Översynen kan ligga till grund för en nollbasbudgetering där vi under kommande mandatperiod systematiskt arbetar oss igenom nämndernas budget i storleksordning. Nollbasbudgetering går att likna vid att gå igenom alla verksamheter, som om vi grundade Värmdö kommun för första gången och startade alla verksamheter från noll.

Ny målstruktur

För att tydliggöra styrningen och möjliggöra uppföljning på kommunövergripande nivå presenteras en ny målstruktur för mandatperioden 2019-2022. Målstrukturen innebär att kommunfullmäktige fastställer kommunövergripande mål samt indikatorer för att på övergripande nivå kunna bedöma om målen är på väg att nås. I den nya strukturen samlas målen i målområden som bör ta sikte på att hantera följande fem utmaningar som Socialdemokraterna ser som prioriterade:

- En mer attraktiv skolkommun
- Ett tryggt och fritt liv för alla Värmdöbor
- En klimatsmartare kommun
- Fler jobb på hemmaplan och en starkare integration
- Värmdö ska växa hållbart och byggas för alla

Alla nämnder och styrelser ska förhålla sig till samtliga av kommunfullmäktiges mål genom att konkretisera fullmäktigemålen utifrån respektive nämnd eller styrelsens ansvarsområde och målgrupp. Till dessa fastställer nämnden egna indikatorer, i de fall där detta är möjligt och ändamålsenligt, för uppföljning på nämndnivå.¹ Respektive nämnd ges då förutsättningar att konkretisera målen utifrån ansvarsområde och målgrupper, vilket möjliggör en styrning av verksamheten. Strukturen ska tydliggöra vad som ska uppnås för de som verksamheten är till för samtidigt som det ska finnas en tydlig koppling till de kommunövergripande målen.

Med utgångspunkt i de politiskt antagna målen planerar förvaltningen för hur dessa ska uppnås och genomföras. På detta sätt skapas en röd tråd från visionen till det faktiska arbete som genomförs i den kommunala verksamheten.

Budgetprocessen verkar för att koppla samman mål och medel inom respektive verksamhetsområde. Av denna anledning är arbetet med mål och budget centralt i Socialdemokraternas styrning av kommunens verksamheter liksom i planeringen av kommunens arbetsår.

¹ Nämnderna ska förhålla sig till samtliga av kommunfullmäktiges mål genom en konkretiserande text där nämnden beskriver vad målet innebär för den nämnden utifrån samhällsupdrag och målgrupp. Däremot behöver inte samtliga nämnder fastställa nämndspecifika indikatorer för samtliga mål utan enbart för de mål som utgör nämndens primära uppdrag enligt reglementet samt där det finns nationella resultatindikatorer som nämnden kan påverka utfallet för.

Kommunövergripande mål utvecklas i samverkan med nämnder

Målstrukturen antas av fullmäktige i föreliggande budgetdokument. På fullmäktigenivå ska till budgetuppföljningsrapport 1 (BUP 1) kommunövergripande mål antas utifrån nedan listade fem utmaningar:

- **En mer attraktiv skolkommun**
- **Ett tryggt och fritt liv för alla Värmdöbor**
- **En klimatsmartare kommun**
- **Fler jobb på hemmaplan och en starkare integration**
- **Värmdö ska växa hållbart och byggas för alla**

För att uppnå en god målförlevnad ska framtagandet av kommunövergripande mål ske genom samverkan med de verksamhetsansvariga nämnderna.

Till BUP 1 ska också kommunövergripande indikatorer samt tillhörande mål- och riktvärden antas. Uppföljning av de kommunövergripande målen och indikatorerna görs till årsbokslutet. Kommande år föreslås uppföljning ske även till budgetuppföljningsrapport 2, BUP 2.

Kommunstyrelsen konkretiserar de kommunövergripande målen från fullmäktige till BUP 1. Till BUP 2 fastställer kommunstyrelsen indikatorer. Uppföljning av mål och indikatorer görs till årsbokslutet. Motsvarande process görs även på nämndnivå, men med viss förskjutning. Respektive nämnd ska konkretisera de av fullmäktige fastställda målen till BUP 2 och nämnds specifika indikatorer till BUP 3. Uppföljning av mål och indikatorer görs till årsbokslutet.

Utvärdering av målstrukturen

Den nya målstrukturen behöver implementeras och testas under två år för att kunna utvärderas hur den fungerar i praktiken i Värmdö kommun. En utvärdering av strukturen ska därför genomföras i mitten av mandatperioden (årsskiftet 2020/2021) för att bedöma ändamålsenligheten och göra eventuella justeringar. Uppföljning gällande indikatorer sker löpande. Utvärderingen ska omfatta hur väl målstrukturen leder till en röd tråd från visionen till mål, konkretiseringar och indikatorer, att måluppfyllelsen är god, en ökad likvärdighet mellan nämnderna samt att målstrukturen möjliggör en samlad uppföljning på kommunövergripande nivå. Till årsskiftet 2020/2021 bör de två största nämndernas budget och verksamhet, utbildningsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden, ha analyserats utifrån principerna för nollbasbudgetering.

Ansvarsfull ekonomi

Socialdemokraterna är vana att ta ansvar för ekonomin, både i riket och i Värmdö kommun. Vi vet att en stark välfärd kräver en stark och stabil ekonomi. Därför genomför vi reformer på ett ansvarsfullt sätt och i den takt som ekonomin tillåter. Vi står för en samhällsmodell som bygger på

den tydliga principen om att alla som kan jobba ska jobba. Det är bra för individen och för kommunen som helhet.

Vi vill att vår kommun ska utvecklas på ett hållbart sätt. När Värmdö växer kommer kommunens ekonomi att kräva tuffa prioriteringar. Tillväxt ger ökade intäkter, men ställer också krav på nya välfärdsinvesteringar. Kommunen behöver ett årligt överskott för att ha råd att betala av på investeringar och lägga undan pengar till nya. Därför värnar vi överskottsmålet och budgeterar för att klara det av kommundirektören rekommenderade målet på 1,5 % av omsättningen, motsvarande 34,1 mkr (4,1 mkr mer än majoriteten). Värmdö behöver ha råd att investera för framtiden. En tryggare välfärd kräver en hållbar finansiering, inte fler skattesänkningar.

Personalen - vår viktigaste resurs

Personalen i kommunen är vår viktigaste resurs. Det är av yttersta vikt att kommunen blir en mer attraktiv arbetsgivare. I dag har vi på vissa förvaltningar stor personalomsättning vilket leder till bristande kontinuitet och därmed sämre service till Värmdöborna. Vi vill analysera vad kommunen kan göra för att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Vi vill även att kommunstyrelsen som personalansvarig nämnd får information om stora personalavhopp inom en viss sektor för att på detta sätt tidigare kunna vidta åtgärder.

För att råda bot på personalbristen använder man i stor utsträckning konsultlösningar. Vårt mål är att dyra och onödiga konsultlösningar ska upphöra under mandatperioden. Ett annat exempel på slöseri är förmånsbilslösningar för höga chefer.

Satsning på friskvård och ökat personalinflytande är viktiga faktorer i att skapa ett bättre arbetsklimat. Vi vill även införa rätt till heltid och stoppa delade turer inom Värmdös omsorgsverksamheter.

Bostäder

Bostad är en social rättighet. Ingen ska sakna tak över huvudet. När våra unga Värmdöbor tvingas flytta på grund av bostadsbrist förlorar vi välutbildad arbetskraft och skatteintäkter som finansierar den gemensamma välfärden.

Det har byggts för få hyresrätter under de senaste tolv åren. Därför vill vi införa nya bostadsmål för kommunen.

Det måste finnas tillräckligt med bostäder i alla delar av kommunen och med olika upplåtelseformer. Det innebär ökad byggtakt när det gäller hyresrätter. Alla Värmdöbor under 25 år ska ha en bostad

inom 5 år. Varannan lägenhet som byggs ska vara en hyresrätt som vanligt folk, unga som äldre, har råd att bo i.

De lägenheter som Värmdö Bostäder bygger ska främst erbjudas till värmdöbor. I dag lämnas varannan ledig lägenhet i Värmdö Bostäders bestånd till Stockholms Bostadsförmedlings ordinarie kö. Vi vill att principen ändras så att samtliga lediga lägenheter först erbjuds till värmdökön. Vi vill också uppgradera värmdökön så att det återigen blir möjligt att ställa sig i den.

Vi behöver snabba på detaljplaneutvecklingen för att uppfylla vårt åtagande att i Värmdö Bostäder och tillsammans med Rikshem bygga 1 000 nya hyresrätter. Vi behöver därför prioritera och starta fler detaljplaneprocesser för att nå målet.

Socialdemokraterna vill införa en detaljplanegaranti för de fastighetsägare som hjälper Värmdö kommun att nå målet om varannan hyresrätt vid nyproduktion - max 6 månader från samråd till antagande och vi avskaffar steget med start-PM så att processen startar direkt med samrådshandlingar. För att möjliggöra detta öppnar vi för möjligheten att låta byggherrar driva detaljplaneprocesser.

Utred lämpliga flerbostadshus att bygga ytterligare lägenheter ovanpå.

Vi vill ha fler bostäder så att Värmdöbor med personlig assistans ska kunna flytta hemifrån och inte förvisas till en hopplös bostadskö och bostäder i andra kommuner.

Socialtjänsten behöver bostadslösningar för att erbjuda såväl träningslägenheter som tak över huvudgaranti åt hemlösa.

De bostäder till nyanlända svenskar och ensamkommande unga som kommunen ansvarar för ska vara värdiga och fungerande utifrån ett integrationsperspektiv.

Verksamheten i Äppelbo kan utvecklas i stället för att avvecklas, till exempel genom att hyra ut rum till de unga som lever kvar i Värmdö med hjälp av den nya gymnasielagen.

Det behövs fler boendemöjligheter för barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden. Ensamstående med barn där den ena vårdnadshavaren har fast bostad ska prioriteras bland förturer för att barn inte ska vara deltidsbostadslösa vid delad vårdnad.

Socialdemokraterna vill utreda möjligheten att införskaffa bostäder för sociala ändamål i fler bostadsrättsområden för att åstadkomma bättre integration och snabbare klara av bostadsförsörjningsansvaret. Detta går att åstadkomma genom krav och dialog i samband med att kommunen tecknar exploateringsavtal med byggherrar.

Det står en stor mängd bostäder eller del av bostäder tomma i Värmdö under hela eller del av året. Vi vill därför uppmuntra olika kreativa lösningar där Värmdöbor får möjlighet att hjälpa till med bostadsförsörjningen.

För att pressa hyror och priset på nya bostäder ser vi följande åtgärder som möjliga lösningar:

- Sätt krav på hyrestak för nya hyresrätter.
- Ge ägardirektiv till Värmdö Bostäder att ha en ambition att hyresgäster inte ska behöva lämna sina hem på grund av social omvandling och kostnadsökning.
- Pröva ”Örebromodellen” med hyresrabatt under tio år i vissa nyproducerade hyreshus. Här ger det kommunala bostadsbolaget rabatt på hyran under de första tio åren för att därefter återgå till ”egentlig” nivå. Kalkylen för bolaget bär sig genom långsiktigt ägande och en tydlig social målsättning.
- För att fler ska ha råd att köpa en bostadsrätt så införs hyrköpsmodellen som möjlighet i exploateringsavtal. Det här har Riksbyggen prövat för att lösa svårigheterna för förstagångsköpare och ofta ensamhushåll att ta sig in på bostadsmarknaden med tuffa kreditkrav från bankerna.
- Utveckla program för *Egna hems*-modellen för att Värmdöbor ska kunna bygga sitt drömhus på kommunal mark.

För att åstadkomma denna bostadspolitik ser vi behov av att lansera två stora program med följande arbetsnamn:

- **“Bostad Värmdö”** - ett nytt ambitiöst bostadsförsörjningsprogram med tydliga sociala och klimatmässiga mål. Här kan följande åtgärder ingå: snabbare detaljplaner vid hyresrättsproduktion, bostadsgaranti inom 5 år för unga upp till 25 år, lägenheter som Värmdö Bostäder bygger ska främst erbjudas till de som står i Värmdökön, prioritering för att klara befintliga åtaganden, ambitiös produktion av hyresrätter i egen och andras regi, förvärv/byte av mark, nya prioriteringar av sociala förturer för barnfamiljer, egna bostäder för personer med personlig assistans, bostadsförmedlingen tillbaka till Värmdö eller omförhandlad, bygg fler dedikerade ungdomsbostäder med 5-årsavtal, bygg bostäder på befintliga hus, pröva hyrköpsmodeller i samråd med exploatörer, inför en trähusstrategi, utred lämpliga platser för bostäder på vatten.
- **“Råd med hyran”** - en handlingsplan och åtgärdsprogram för pressade hyror vid nyproduktion och renoveringar. Det kan ske genom förtydligade ägardirektiv till Värmdö Bostäder och avtal med exploatörer. Det kan bland annat handla om att ställa krav på hyrestak för nya hyresrätter och införa hyresrabatt under tio år för vissa nyproducerade hus. Markanvisningspolicyn behöver uppgraderas så lägsta möjliga hyresnivå blir målet, inte högsta pris för marken. Statliga investeringsstöd ska nyttjas strategiskt.

Fastigheter och mark

Värmdö behöver mer egen mark för en hållbar samhällsutveckling. Kommunstyrelsen ska därför aktivt försöka köpa mer mark lämplig för bostäder och arbetsplatsområden. Kommunal mark lämplig för kommersiell utveckling i Mölnvik kan bytas mot annan mark. Hemmesta centrums komplicerade planprocess med många fastighetsägare skulle fungera smidigare om vi köpte loss marken.

Vi vill ha mer genomgripande kostnadskalkyler och konsekvensanalyser vid nya investeringar. Använd det alternativ som är ekonomiskt och långsiktigt mest fördelaktigt för Värmdö när nya investeringar i verksamhetslokaler ska göras.

Vi anser att det är slöseri med skattepengar att riva stora delar av hushållsporslinsfabriken. Vi vill därför ha ett omtag kring frågan om kulturhus och utreda om och hur verksamheterna också kan utvecklas på annan mer kostnadseffektiv plats. Pengar ska inte gå till dyra renoveringar av gamla hus utan hellre till kärnverksamhet.

För att skapa ökat investeringsutrymme är vi beredda att diskutera försäljning av vissa fastigheter som inte är verksamhetskritiska. En kommersiell fastighetsaktör skulle till exempel kunna se andra möjligheter med hushållsporslinsfabriken och kunna kombinera våra eventuella kulturbehov med utveckling mot ökad handel, besöksnäring och/eller högre utbildning.

Konstnärateljéerna i Dekorhuset och G-studion ska tryggas för framtiden åt de kreativa näringarna och fortsatt utveckling i den riktningen. Det kan ske på olika sätt, men första prioritet är fortsatt eget ägande. Det kan ske i kombination med en detaljplaneändring för att styra tillåten verksamhet till konstnärlig verksamhet/ateljéverksamhet. Vi ser samma måluppfyllselse i om ateljéföreningen själv äger husen eller en stiftelseslösning där kommunen är en av huvudmännen.

Räddningsstationen i Mölnvik är inte ett nödvändigt strategiskt fastighetsinnehav för kommunen.

Hållbart samhällsbygge

Vi vill värna Värmdös unika skärgårds- och naturmiljöer. Vår kommun ska inte reduceras till en förort till Stockholm. Därför måste Värmdö utvecklas på ett mer hållbart sätt än hittills. Med mer genomtänkt samhällsplanering kan vi skapa möjligheter till rikare liv för alla oss som bor här och de som ska leva här under kommande decennier.

Socialdemokraterna säger därför nej till nya exploateringar som inte har en hållbar infrastruktur gällande trafik, kollektivtrafik, gång- och cykelvägar, parkeringsmöjligheter, vatten- och avlopp, dagvattenhantering, utsläpp och trafik.

Vi ska starta en revidering av översiktsplanen, för att Värmdö ska växa hållbart - socialt, ekonomiskt och ekologiskt - och ta ansvar för vår del av bostadsförsörjningen i Stockholmsregionen.

Våra bostadsområden ska vara trygga och levande. Vi vill ha blandade upplåtelseformer och funktioner. Förtätning ska ske på lämpliga platser i centralorterna med bra tillgänglighet till kollektivtrafik.

För att balansera tillväxt med bevarande av unik bruks- och skärgårdsmiljö behövs en stadsarkitekt som tar ett helhetsansvar för gestaltningen och samhällsplaneringen.

Mölnvikområdets möjligheter till utvidgad handel och verksamhet i kombination med nya väglösningar ska utredas.

Hemmesta storskog och Ekedalsskogen ska fredas från storskalig exploatering. Utred utvidgad naturreservatsbildning i Hemmesta storskog.

Socialdemokraterna säger tydligt nej till Horsstensleden.

Vi behöver fler infartsparkeringar där invånarna får mest total resnytta och bäst livskvalitet. Det behövs fler parkeringar i hamnområdet i Gustavsberg.

För ett hållbart samhälle med en växande befolkning måste fler åka kollektivt. Därför kräver vi en mer attraktiv kollektivtrafik. Vi vill inleda dialog med SL att införa "Värmdöexpressen" med sittplatsgaranti, wifi och ladduttag för ökad trygghet och bekvämlighet. Vi avsätter projektmedel för en förstudie där vi bjuder in landstinget att etablera hållbar båtpendling från och till Värmdö.

Kommunen ska fortsatt vara drivande för Östlig förbindelse som prioriteras för kollektivtrafik. Därför avsätter vi även projektmedel för det arbetet.

Vi behöver också en avgiftsfri Skurubro och tar skarpt avstånd från Moderaternas initiativ om avgifter som straffar Värmdöborna utan att vi har kunnat påverka frågan.

I samband med arbetet med ny översiktsplan sjsätts arbetet med en friluftspan, som kultur- och fritidsnämnden utredde 2017.

Miljö och klimat

Samhällsplaneringen i Värmdö ska utgå från en helhetssyn så att den stödjer ett aktivt arbete med syfte att minska miljö- och klimatpåverkan. Värmdö som en utpräglad skärgårdskommun med unika, men också känsliga, naturvärden ska ligga i framkant när det gäller miljösmarta lösningar. Detta är viktigt i sak men också för en mer tydlig miljöprofil där Värmdö genom ett ökat ansvarstagande ökar sin attraktivitet som plats med en levande skärgård, rena vatten, tillgängliga grönområden och frisk luft.

Ett vattenområde som med rätta fått stor uppmärksamhet är Farstaviken. Sedan decennier tar viken emot stora mängder av helt orenat avfallsvatten från Ekobackens soptipp. Ändå har kommunen fått tydliga tecken på föroreningar från Ekobacken sedan exploateringen började på allvar 2011. Sprängandet och krossandet av urberg har förändrat hela ekosystemet i området. Metaller som finns naturligt i berget läcker ut och samtidigt minskar naturens möjlighet att ta hand om föroreningarna genom kalavverknigen av skogsmark. Metallerna rinner iväg med regnvattnet genom ett rör ut i Farstaviken.

En dom i EU-domstolen, den så kallade Weserdomen baserad på EU:s tvingande vattendirektiv, ska enligt Havs- och vattenmyndigheten tolkas som att det inte längre är tillåtet att släppa ut de aktuella metallerna till Farstaviken eftersom den redan är så kraftigt förorenad. Här behövs kraftiga åtgärder. Vi vill stoppa utsläppen, utreda åtgärder för att åstadkomma god kvalitet i viken och genomföra en ansvarsutredning.

Den samhällsomställning som krävs för att minska den globala uppvärmningen ska Värmdö aktivt bidra till. Det finns flera områden som vi vill genomföra åtgärder inom för att minska klimatpåverkan. För att såväl Sveriges miljömål kan uppfyllas som mål för den globala uppvärmningen.

Socialdemokraterna vill att det nya miljö- och klimatprogram för Värmdö som planeras innehåller tydliga mål som visar på hur Värmdö ska medverka till att Sveriges mål, liksom de globala målen, kan uppfyllas.

En handlingsplan tas fram för att Värmdös alla verksamheter ska vara klimatneutrala år 2022. Vi vill också ta fram en färdplan för att bli globalt klimatpositiva till 2030.

Vi vill utreda möjligheten att utfärda gröna obligationer för att finansiera klimatinvesteringar som syftar till att uppfylla våra klimatmål.²³

Vi vill minska köttkonsumtionen i kommunens måltidsverksamhet, öka andelen vegetariskt i måltiden liksom grönsaker/frukt efter säsong. Vi vill underlätta för inköp av inhemska livsmedel såsom t.ex baljväxter och kött genom skarpere kriterier i livsmedelsupphandlingar.

Värmdös upphandlingspolicy måste ses över för att tydligare medverka till att klimatmålen uppfylls.

---

²<https://skl.se/tjanster/merfranskl/bloggarfranskl/ekonomibloggen/artiklar/hurkanvianvandagronaobligationer.16136.html>

³ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/01/sou-2017115/>

Starkare näringsliv för fler jobb

Värmdö ska inte vara en sovstad till Stockholm. I dag tvingas alltför många Värmdöbor pendla ut från kommunen för att kunna arbeta. Värmdö behöver fler större företag för fler arbetstillfällen i kommunen. Skälen till detta är flera. Att kunna jobba på hemmaplan en bättre livsmiljö för våra invånare. Att det finns fler som jobbar i Värmdö skapar en mer levande kommun dagtid med underlag för bättre service, fler butiker och restauranger. Fler jobb i Värmdö skapar också en bättre trafiksituation och minskar den ohållbara belastning som främst väg 222 är utsatt för.

Vi socialdemokrater vill kraftsamla för fler jobb i Värmdö. Vi vill starta en Värmdöoffensiv för att få företag utanför Värmdö att istället etablera sin verksamhet i kommunen, inte minst lite större arbetsgivare. Vi vill också arbeta aktivt för att ge Värmdös företag möjlighet till ometableringar när de vill utöka sin verksamhet, genom bland annat nya arbetsplatsområden.

Vi vill utreda möjligheter för kommunala verksamheter som skulle kunna förläggas till en eller flera av kärnöarna i Värmdö.

Vi vill se nya arenor för samverkan, ökad kunskap och utveckling i samverkan med näringslivet. Inför bl.a. ett näringslivsråd med verkligt inflytande.

Underlätta för det lokala näringslivet i kommunens upphandlingar, till exempel genom uppdelning av upphandlingar och ställ tydliga sociala krav på de som vill ta del av skattebetalarnas pengar.

Värmdö kommun ska ha en effektiv och kundfokuserad myndighetsutövning som möter företagens behov. Kommunen inför utökade öppettider för ökad tillgänglighet. Tjänstemän och beslutsfattare i Värmdö ska få en större förståelse för småföretagares villkor. Så ger vi bäst förutsättningar för Värmdös många små företag att växa och också kunna anställa fler.

Vi vill utveckla turismen i Värmdö genom aktiv destinationsutveckling och marknadsföring med nya kreativa koncept i samverkan mellan kommunen och besöksnäringens aktörer.

Satsa på det lokala näringslivet och ökad turism genom samarbete med ateljéverksamheten och de kreativa näringarna i Gustavsbergs hamn, liksom att säkerställa en bra turistinformation i området.

Vi vill satsa på en ökad digitalisering av turistinformation i Värmdö där besökare kan få all information om attraktioner, transporter, besöksmål, evenemang, med mera.

Skärgården

Vi ser skärgårdslivet som en kedja där alla länkar – skolor, bostäder, jobb, samhällsservice, kommunikationer – måste finnas för att kedjan ska hålla ihop och skärgården bli livskraftig. I dag minskar den bofasta befolkningen, samhällsservicen vacklar, bostäder saknas. Bristen på lokal

arbetskraft ökar i takt med att den nuvarande befolkningen åldras. Servicen försämras för alla, såväl heltidsboende som deltidsboende och tillfälliga besökare.

Detta vill vi ändra på. Det behöver byggas fler hyresrätter på våra kärnöar. Näringslivet ska stöttas genom ökad digitalisering i kommunen och vi behöver underlätta för fysiska mötesplatser. Fjärrundervisningen ska stöttas för likvärdig utbildning. Kommunen ska utlokalisera egna verksamheter för fler arbetstillfällen i skärgården. Vi vill på prov införa medborgarbudgetar, där en del avsätts som öarnas invånare själva får ha inflytande över. Vi vill utveckla möjligheter för vanligt folk att hyra enklare sommarstugor i skärgården. Vi vill ta fram ett skärgårdsprogram och tillsammans med öarnas driftiga föreningsliv utveckla en gemensam vision för en levande och stark Värmdöskärgård.

Ambulanshelikopterns lokalisering är viktig för hela länet, men särskilt viktig för skärgården då det är en trygghetsfaktor för de som bor och vistas i skärgården. Att detta arbete är försenat är därför djupt beklagligt. Värmdö kommun behöver ta ett större ansvar för lokaliseringsutredningar för att snabba på processen gentemot landstinget.

Trygghet på gator och torg

Brottligheten i Värmdö är låg. Ändå upplever många ökad otrygghet på vissa platser, främst Gustavsbergs centrum, men även på våra ungdomsgårdar. Vi ser det därför tyvärr som nödvändigt att införa kommunala trygghetsvårdar med ordningsvaktsbefogenheter i särskilt utsatta områden, gärna i samfinansiering med berörda fastighetsägare. Vi vill också använda de utökade möjligheterna att sätta upp övervakningskameror.

De flesta i Värmdö drabbas dock aldrig av hot eller våld. Men det är också i högsta grad en klass- och jämställdhetsfråga. Unga och kvinnor är särskilt utsatta och otrygga.

Unga som inte fångas upp med tidiga insatser och där skolans stöd inte räcker till, löper högre risk att dras med i kriminell verksamhet och att själva bli offer. Vi vill skapa ett starkare Värmdö med både förebyggande insatser och skarpa trygghetsåtgärder.

Vi kräver fortsatt ökad och permanent polisnärvaro i Värmdö och tänker fortsätta verka för det. Mölnviks räddningsstation är en logisk plats för ett utvecklat blåljuscenter.

Samhällsplanering är ett viktigt verktyg för arbetet med att göra Värmdö tryggare. Sätt igång omvandlingen i Gustavsbergs centrum och Vattentornsberget för ett tryggare och mer levande område. Vi vill ha förbättrad offentlig ljussättning som bland annat ökad trygghet och trivsel, bättre trafiksäkerhet och minskad energiförbrukning.

Inflytande och demokrati

Värmdös invånare är missnöjda med sitt inflytande. Demokratiska processer i stora frågor fungerar dåligt med stor frustration till följd, inte sällan med namninsamlingar, krav på folkomröstningar och till och med demonstrationer. Människor är irriterade över beslut man tror har fattats på ett visst sätt, men där resultatet i själva verket blev något annat.

Politiker fattar beslut utan att fullt ut förstå konsekvenserna. I stort sett samtliga nya detaljplaner överklagas. Ungdomar känner sig utanför det demokratiska inflytandet. Föreningar tycker inte att de kommer till tals.

Det här vill vi ändra på.

Vi socialdemokrater vill att tjänsteskrivelser som ligger till grund för politiska beslut tydligare redovisar målkonflikter och konsekvensanalyser.

Utveckla demokratiarbetet för unga, undersök möjlighet och intresse för att införa ett ungdomsfullmäktige som har reell påverkan i kommunens beslutande organ och bolag. Ett exempel på hur ett ungdomsfullmäktige kan få inflytande är hur det i Göteborgs stad drev igenom att alla skolungdomar skulle få åka gratis i kollektivtrafiken med skolkort.

Flytta regelmässigt ut beslutsfattare och tjänstemän till tillfälliga lokala kommunkontor, lägg oftare nämndsammanträden i olika verksamheter och kommundelar för att öka insyn och förståelse för demokratiska processer, annonsera tydligare dag och tid för politiska beslutsmöten dit allmänheten har tillgång.

Arrangera årliga demokratidagar för att stärka demokratin och inflytandet i hela kommunen. Flera kommuner gör detta med framgång. Vi kan inte bara ha näringslivsdagar, om än nog så viktigt.

De kommunala råden (pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och skärgårdsrådet) ska användas som rådgivande organ inför beslut i olika relevanta nämnder och för genuin samverkan. För att öka dialogen för attraktivare skolor i Värmdö, vill vi införa ett skolråd.

Även det allmänna föreningslivet, idrotts- och kulturföreningar, behöver få hjälp att få en tydligare väg in i kommunen, som hänvisar föreningar rätt. Vi ser gärna utveckling av en webbaserad föreningstjänst som både guidar i hur man startar en förening, erbjuder stadgar och guidar till rätt information/avdelning i kommunens organisation, såväl tjänstemän som politiker.

Vi ser positivt på att stärka samarbetet med civilsamhället genom exempelvis mer systematiskt arbete med idéburet offentligt partnerskap, så kallade IOP-överenskommelser.

Ett sätt ytterligare stärka demokratin är den webbaserade Värmdöpanelen. Det är en medborgarpanel som kan användas för att stämma av viktiga frågor med Värmdöborna.

Vi vill starta ett projekt för att skapa bättre förankrade samhällsbyggnadsfrågor. Det ger färre överklaganden av detaljplaner och nöjdare invånare.

Reformer 2019

En mer effektiv målstyrning

- Genomföra ett nytt och mer sammanhållet målstyrningsarbete, där förvaltning och politiskt valda ledamöter samarbetar. Arbetet syftar till att omsätta kommunens övergripande vision (vision 2030) i tydligare mål för mandatperioden 2018-2022.
- Utred Värmdö kommuns bolagsstruktur. Ta fram en policy för när kommunen ska starta och avveckla bolag, med utgångspunkt i att bolag ska användas för att sänka kommunens kostnader eller tydligt bidra till kommunens måluppfyllelse som inte kan tillgodoses på annat sätt.

Ansvarsfull ekonomi och personalpolitik

- Resultatet 2019 ska vara 37,5 mkr, motsvarande ett överskottsmålet på 1,6 %.
Överskottsmålet ska 2022 vara minst 2,5 %.
- Genomför analys i syfte att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Dyra och onödiga konsultlösningar ska upphöra under mandatperioden. Stora personalomsättningar riskerar att leda till bristande kontinuitet och därmed sämre service till Värmdöborna.
- Genomför försök med 6 timmars arbetsdag med full lön för utvalda grupper.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att införa ett varningssystem för stora personalavhopp för att detta ska uppmärksammas i kommunstyrelsen.
- Avskaffa nya förmånsbilslösningar för höga chefer. Erbjud SL-kort och elcyklar som löneförmån samt SL-kort och personalcyklar mot löneavdrag.
- Inför rätt till heltid och stoppa delade turer för Värmdös personal.

Bostäder

- Anskaffa personalbostäder med korttidskontrakt på förslagsvis max 2 år för att möjliggöra rekrytering till våra kärnverksamheter inom skola, förskola och omsorg.
- Inför ungdomsgaranti. Alla under 25 ska ha en bostad inom 5 år för att kunna bo kvar på Värmdö.
- Uppgradera Värmdökön. Värmdö Bostäders lägenheter ska i första hand gå till Värmdöbor.
- Varannan lägenhet som byggs ska vara en hyreslägenhet.

- Inför detaljplanegaranti/-mål om max 6 månaders genomförande från samråd till antagande för planer med hyresrätter.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram med tydliga sociala och klimatomfattiga mål, inklusive nödvändiga förändringar av ägardirektiven till Värmdö Bostäder, i enlighet med beskrivningen under rubriken "Bostad Värmdö".
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan och åtgärdsprogram för pressade hyror vid nyproduktion och renoveringar, i enlighet med beskrivningen under rubriken "Råd med hyran-program".

Fastigheter och mark

- Utred köp av marken i Hemmesta centrum för en mer sammanhållen och snabb planprocess.

Hållbart samhällsbygge

- Anställ en stadsarkitekt för en bättre gestaltning av nybyggnationer, en hållbar samhällsutveckling och bättre uppföljning av detaljplaner.
- Projektmedel avsätts för förstudie för att etablera elpendelbåttlinjer.
- Vi ger oss inte och föreslår återigen att kommunstyrelsen tar fram en träbyggnadsstrategi. Detta är både ekonomiskt och miljömässigt hållbart samt möjliggör snabbare byggnation.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inleda påverkansarbete för att påskynda arbetet med östlig förbindelse.
- Mölnvikområdets möjligheter till utvidgad handel och verksamhet i kombination med nya väglösningar ska utredas.
- Sätt igång omvandlingen av Vattentornsberget för ett tryggare och mer levande område.
- I samband med arbetet med ny översiktsplan sätts arbetet med en friluftspan, som kultur- och fritidsnämnden utredde 2017.

Miljö och klimat

- Ta fram en handlingsplan för att kommunens verksamheter ska vara klimatneutrala 2022 och klimatpositiva till 2030.
- Utred möjligheten att utfärda gröna obligationer för att finansiera klimatprojekt.
- Utred en utvidgning av naturreservatet i Hemmesta storskog.
- Se över kommunens upphandlingspolicy för att tydligare medverka till att klimatmålen uppfylls.
- Utred möjliga åtgärder för att åstadkomma god vattenkvalitet i Farstaviken.
- Initiera en ansvarsutredning för föroreningarna i Farstaviken.

Starkare näringsliv för fler jobb

- Starta en "Värmdöoffensiv" för fler företagsetableringar för att skapa fler jobb på hemmaplan, förslagsvis anställs en etableringsstrateg med detta uppdrag.

- Underlätta för det lokala näringslivet i kommunens upphandlingar genom till exempel uppdelning av upphandlingar, och ställ tydliga sociala krav.
- Utveckla turismen i Värmdö genom aktiv lokal destinationsutveckling och marknadsföring med nya kreativa koncept.
- Fler arbetsplatsområden så att företag kan etableras och växa
- Mobilisera kompetens- och utbildningsinsatser kring strategiska branscher, till exempel via branschråd.
- Använd innovationsupphandling för att främja det lokala näringslivets innovatörer.
- Yrkesambassadörer med delfinansiering från berörda parter i näringslivet

Skärgården

- Återuppta planerna på hyresrätter på kommunal mark på kärnöarna för att trygga kompetensförsörjning, ökad tillväxt, främjad etablering och möjlighet för äldre att bo kvar.
- Utred vilka relevanta kommunala verksamheter som kan utlokaliseras till skärgårdsöarna.
- Uppdrag till kommunstyrelsen att inför nästa budgetprocess införa medborgarbudgetar på försök där skärgårdsborna själva får inflytande.
- Stötta näringslivet i skärgården genom ökad digitalisering i kommunen och underlätta för fysiska mötesplatser.

Trygghet på gator och torg

- Inför kommunala trygghetsvårdar med ordningsvaktsbefogenheter på försök.
- Utred möjligheten att sätta upp övervakningskameror på lämpliga platser i samverkan med polis, fastighetsägare och verksamhetsutövare, i syfte att öka tryggheten för såväl invånare som anställda.
- Ställ fortsatta krav på ökad och permanent polisnärvaro i Värmdö.
- Bättre belysning och andra trygghetsskapande samhällsplaneringsåtgärder.

Inflytande och demokrati

- Utveckla tjänsteskrivelser som ligger till grund för politiska beslut så att de tydligare redovisar målkonflikter och innehåller mer genomarbetade konsekvensanalyser.
- Utveckla demokratiarbetet för unga genom att undersöka möjlighet och intresse för att införa ett ungdomsfullmäktige.
- Flytta regelmässigt ut beslutsfattare och tjänstemän till tillfälliga lokala kommunkontor och lägg oftare nämndsammanträden i olika kommundelar för att öka insyn och förståelse för demokratiska processer.

Förslag i majoritetens budget vi ställer oss bakom

- *Kommunstyrelsen bemyndigas att förvärva fastigheter inom en ram om 35 mkr i enlighet med reglemente.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att kartlägga fastigheter som inte erfordras för den kommunala verksamheten samt återkomma med förslag till avyttring.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att under budgetperioden att se över kommunens resursfördelningsmodeller och pengsystem samt återkomma med förslag på förändringar.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att under budgetperioden se över investeringsprocessen och de finansiella målen i riktlinjerna om god ekonomisk hushållning samt återkomma med förslag på förändringar.*
- *Medel uppgående till 2 mkr avsätts för PEX förstudier inför uppförande av nya verksamhetslokaler.*
- *Medel om 0,6 mkr avseende kommunantikvarien flyttas till plan- och exploateringsavdelningen från kultur- och fritidsnämnden.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, inom ramen för upphandlingslagstiftningen, ta fram tydlig information som är tillgänglig för lokala företagare om hur de kan delta i kommunens upphandlingar.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag ta fram riktlinjer och förslag på giftfria och kretsloppsbaseade inredningar/ inventarier/ material för kommunala verksamheter.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att uppvakta SLL, Sjöfartsverket, Trafikverket för att införa båtpendling från olika delar av Värmdö.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag som komplement till miljöplanen ta fram en handlingsplan med förslag till klimatinvesteringar och energieffektiviseringar, för att kunna uppnå målsättningen att de kommunala verksamheterna ska vara fossilfria 2022 och efterlevnad av de nationella klimatmålen.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta en utbyggnadsstrategi i syfte att konkretisera kommunens mål och vision för utvecklingen av kommunen. Strategin ska utgå ifrån översiktsplanen och vara nedbruten på olika geografiska områden. Utbyggnadsstrategin ska klargöra de politiska intentionerna med den strategiska utvecklingen och i högre grad koppla samman bostadstillväxt med behov av arbetsplatser, verksamhetslokaler, idrottslokaler och infrastruktur m.m. Strategin ska även fungera som underlag för prioriteringar mellan olika delområden och detaljplaner på ett övergripande plan för att kunna ligga till grund för en sammanhållen projektportföljstyrning i kommunen som ska kopplas till kommunens tillväxtteam och till budgetprocessen.*
- *Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjliga åtgärder för att öka takten av detaljplaneläggning.*

Specifikation till driftbudget Kommunstyrelsen

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	284 905	-103 964	180 941
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	-6 572	-11 006	-4 434
Kommundirektörens underlag till budget 2019	291 477	-114 970	176 507
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			<i>177 137)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Ingen ramuppräknning jämfört med S budget 2018			- 9 570
Trygghetsvårdar			1 000
Förstudie elpendelbåtslinje			100
Påverkansarbete östlig förbindelse			100
Flytt av kommunantikvarie från KOFN			630
Socialdemokraternas budget 2019			168 767

Förslag till beslut

18. Kommunstyrelsens budget fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under kommunstyrelsen.
19. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att genomföra ett nytt och mer sammanhållet målstyrningsarbete, där förvaltning och politiskt valda ledamöter samarbetar. Arbetet syftar till att omsätta kommunens övergripande vision (vision 2030) i tydligare mål för mandatperioden 2018-2022.
20. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att respektive nämnd och förvaltningsorganisationen gör en översyn av kommunens verksamheter och identifierar på vilket sätt de bidrar till kommunens måluppfyllelse.
21. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inleda ett systematiskt arbete med nollbasbudgetering där vi under kommande mandatperiod arbetar oss igenom nämndernas budget i storleksordning i syfte att tydliggöra de politiska prioriteringarna.
22. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inrätta ett kompetensförsörjningsprogram i syfte att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Inom ramen för det arbetet ska målet för mandatperioden vara att inga konsulter får hyras in för arbete som egen personal normalt kan och ska utföra.
23. Kommunstyrelsen ges i uppdrag ge kommundirektören i uppdrag att genomföra försök med arbetstidsförkortning för vissa särskilt utsatta och lämpade personalgrupper.

24. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att vidta nödvändiga åtgärder för att upplåta personalbostäder med korttidskontrakt på förslagsvis max 2 år för att möjliggöra rekrytering till våra kärnverksamheter inom skola, förskola och omsorg.
25. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i egenskap av personalansvarig nämnd ta fram nya riktlinjer för att ge anställd personal rätt till heltidsanställningar, i huvudsak erbjuda fasta anställningar och stoppa delade turer, som ett led i ett viktigt jämställdhetsarbete och att bli en attraktivare arbetsgivare.
26. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda Värmdö kommuns bolagsstruktur i syfte att identifiera ifall bolagens verksamhet kan bedrivas mer kostnadseffektivt i reguljär förvaltning eller därigenom ökar kommunens måluppfyllelse.
27. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att implementera förslagen i de två ovan skisserade bostadsreformpaketeten, "Bostad Värmdö" och "Råd med hyran".
28. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda köp av marken i Hemmesta centrum för en mer sammanhållen och snabb planprocess, och bemyndigas därför i investeringsbudgeten om utökad ram för markförvärv med till att börja med 100 000 tkr.
29. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ge kommundirektören i uppdrag att inom ram anställa en stadsarkitekt för en hållbar utveckling av Värmdös samhällsbyggnad.
30. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samband med arbetet med ny översiktsplan ta fram en friluftsplan.
31. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inleda en förstudie för att i samverkan med landstinget och relevanta myndigheter etablera snabb och klimatsmart båtpendling från Värmdö. För ändamålet avsätts projektmedel 100 tkr.
32. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att driva på arbetet med östlig förbindelse. För ändamålet avsätts 100 tkr.
33. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda Mölnvikområdets möjligheter till utvidgad handel och verksamhet i kombination med nya väglösningar.
34. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att möjliggöra för hyresrätter på kommunal mark på Värmdöskärgårdens kärnöar.
35. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att starta en "Värmdöoffensiv" för fler företagsetableringar för att skapa fler jobb på hemmaplan, förslagsvis ges en etableringsstrategi detta uppdrag.
36. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda vilka kommunala verksamheter som lämpar sig att utlokalisera till skärgårdsöarna.
37. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att underlätta för det lokala näringslivet i kommunens upphandlingar genom till exempel bättre information och uppdelning av upphandlingar, och att ställa tydliga sociala krav.
38. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att arbeta med aktiv lokal destinationsutveckling och marknadsföring med nya kreativa koncept för att öka turismen i Värmdö.
39. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inför nästa budgetprocess införa medborgarbudgetar på försök där skärgårdsborna själva får inflytande.
40. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att införa kommunala trygghetsvakter/-vårdare på försök, eventuellt samfinansierad av berörda fastighetsägare, 1000 tkr.

41. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheten att sätta upp övervakningskameror på lämpliga platser i samverkan med polis, fastighetsägare och verksamhetsutövare, i syfte att öka tryggheten för såväl invånare som anställda.
42. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att stötta näringslivet i skärgården genom ökad digitalisering i kommunen och underlätta för fysiska mötesplatser i kommunala lokaler på öarna.
43. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheten att utfärda gröna obligationer för att finansiera klimatprojekt.
44. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inleda arbetet med bildandet av naturreservatet i Hemmesta storskog. Naturreservatet ska också utökas västerut till lämpliga området jämfört med nuvarande naturreservatsplan.
45. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att se över kommunens upphandlingspolicy för att tydligare medverka till att klimatmålen uppfylls.
46. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjliga åtgärder för att åstadkomma god vattenkvalitet i Farstaviken.
47. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att initiera en ansvarsutredning för föroreningarna i Farstaviken.
48. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att kommunens verksamheter ska vara klimatneutrala 2022 och klimatpositiva till 2030.
49. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att avbryta försäljningsprocessen rörande G-studion och Dekorhuset.

Utbildningsnämnden

En bättre framtid för Värmdö börjar i skolan. Vår vision är en likvärdig och modern förskola och skola som ger barn och elever goda kunskaper i en trygg miljö, där alla har möjlighet att förverkliga sina drömmar oavsett bakgrund och var i kommunen man bor.

Värmdös förskolor och skolor har stora utmaningar. Enligt Lärarförbundets statistik för 2018 har Värmdö landets näst sämsta förskollärartäthet. I Värmdö går det i snitt 13,6 elever per lärare jämfört med 12,1 elever per lärare i riket. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i årskurs 6 fortsätter att sjunka. Alldeles för många elever på högstadiet känner sig otrygga. Inte ens 6 av 10 grundskoleelever i årskurs 8 håller med påståendet ”skolan arbetar mot kränkande behandling som t.ex. mobbning”. Det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 ligger fortfarande under länsgenomsnittet. Mer än var tionde elev går ut årskurs 9 utan behörighet till gymnasieskolan. Att Värmdö har en låg skolpeng, låg lärartäthet och ett otillräckligt utvecklad elevhälsa får konsekvenser.

Vi socialdemokrater prioriterar skolan och vill att 2019 blir året för en nystart för Värmdös skolor. Kommunen behöver en ny skolpolitik med högre ambitioner och ett starkare ledarskap. Vi socialdemokrater ger oss inte. Värmdö ska bli en mer attraktiv skolkommun, därför föreslår vi nu tydliga reformer och en förstärkt finansiering.

En attraktiv skolkommun

I vårt Värmdö finns en valfrihet för eleverna att välja skola, men ingen ska känna sig tvungen att välja bort Värmdös skolor för att de inte upplevs vara tillräckligt bra. Vårt mål är att utveckla Värmdö till en attraktiv skolkommun med regionledande resultat. För det behövs en långsiktig prioritering av skolan med en höjd skolpeng som också är mer kompensatorisk och jämlik. En stabil finansiering lägger grunden för ett uthålligt arbete för att utveckla och genomföra en plan för att bli en mer attraktiv skolkommun där vi lyckas locka hit, behålla och utveckla de bästa lärarna med en arbetsmiljö med fler kollegor och kontinuerlig kompetensutveckling.

Ett utvecklat systematiskt kvalitetsarbete är avgörande för att de nationella målen ska uppnås. Arbetet i Värmdö har hittills präglats av att skapa en grundläggande struktur som tydliggör vad i verksamheten som ska följas upp och utvärderas. Det är dags att ta nästa steg i Värmdös arbete med det systematiska kvalitetsarbetet. Ett större fokus måste riktas på att mer kvalitativt analysera utfallen av utvecklingsinsatserna och att identifiera vilka insatser som utvecklar undervisningskvaliteten i syfte att förbättra elevernas resultat och öka måluppfyllelsen.

Även dialogen kring hur vi utvecklar Värmdös skolor måste utvecklas med de som verksamheten är till för, nämligen elever och föräldrar. Vi socialdemokrater tror på att tillvarata det kunnande och engagemang som finns hos medborgarna när vi utvecklar våra skolor. Därför vill vi införa ett rådgivande skolråd sammansatt av föräldrar och elever som nämnden har en kontinuerlig dialog med och där strategiska utvecklingsfrågor kan stämmas av.

Ett mer strategisk grepp kring kompetensförsörjningen

En särskilt angelägen del i att bli en mer attraktiv skolkommun är ett mer strategiskt grepp kring kompetensförsörjningen. Vi behöver ge Värmdös skolpersonal rätt förutsättningar att lyckas. Därför behövs en mer utvecklad kompetensförsörjningsstrategi.

Kraften i att kommunen idag har flera huvudmän nyttjas idag inte tillräckligt och kunskap går förlorad. Vi vill därför inrätta ett utvecklings- och kompetensnav för förbättrad och systematisk kompetensutveckling, kollegialt lärande och undervisningsutveckling för såväl kommunala som fristående verksamheter. Vi kallar reformen "Skolutveckling Värmdö".

I en mer utvecklad kompetensförsörjningsstrategi vill vi att kommunen tar ett samlat grepp som ger möjlighet till vidareutbildning på betald arbetstid för befintlig personal för att öka andelen behörig personal.

Skolhuvudmännen i Dalaregionen och Högskolan Dalarna har gemensamt tagit fram ett unikt koncept med avsikt att rekrytera fler lärare och samtidigt utveckla en ny form av lärarutbildning. För den som vill arbeta som lärare innebär det bland annat att man kan kombinera studier med arbete - och få lön under tiden.

Utifrån de positiva erfarenheterna i Dalaregionen vill vi utveckla en Värmdömodell. Modellen utgår ifrån ett strategiskt samarbete med lärosäten i regionen där studenter kombinerar sina studier med arbete som lärare i Värmdö kommun och får lön under hela studietiden. I exemplet Borlänge består anställningen av 50% undervisning på skolan och studiefart 50- 75% arbetsintegrerade studier. Under studietiden är den studerande knuten till samma skolhuvudman (skola inom kommunen). Sedvanligt anställningsavtal skrivs och förnyas årsvis under förutsättning att studier och åtaganden i skolan klaras. Efter examen kan de studerande ansöka om lärarlegitimation. Modellen som ger teoretisk kunskap tillsammans med arbetserfarenhet, skapar mycket goda läraregenskaper som är eftertraktat i skolan. Den möjliggör för fler personer som kanske idag har andra yrken eller är familjeförsörjare att välja läraryrket genom att de kan finansiera sina lärarstudier med lön.

Möjligheten till att införa fler karriärtjänster som möjliggör förskollärares och lärares yrkesutveckling bör utvecklas inom ramen för kompetensförsörjningsstrategin.

Kompetensutveckling för skolpersonal i NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar), särbegåvning, undervisning av nyanlända och arbetet mot mobbning och kränkningar behöver struktureras.

Vi vill stärka attraktiviteten hos kommunen som arbetsgivare. Därför vill vi tillhandahålla arbetskläder och skor till personalen inom förskola och fritids.

En mer jämlik tillgång till en systematisk elevhälsa

En viktig förutsättning för lärande är hälsa och välbefinnande. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser för elever från och med förskoleklass till och med gymnasiet. Det framgår av skollagen att den främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Bemanningen i Värmdö kommuns skolor ser olika ut både när det gäller reell tillgång till samtliga funktioner inom elevhälsan och i vilken omfattning de arbetar med förebyggande och hälsofrämjande insatser vid skolenheten. Det behöver förändras.

En viktig prioritering för oss Socialdemokrater är att säkerställa samtliga elevers tillgång till elevhälsans samtliga funktioner inom i framförallt grundskolan. Elevhälsoarbetet behöver struktureras och bedrivs mer likvärdigt mellan skolorna i syfte att garantera det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Även arbetet mot kränkningar behöver intensifieras, därför vill vi erbjuda kompetensutveckling av all skolpersonal i arbetet mot mobbning och kränkningar.

Förskola - inriktning på politiken

Förskolan och den pedagogiska omsorgen lägger grunden för livslång kunskapsutveckling. Vi vill säkra ett varierat utbud av pedagogiska metoder och inriktningar i förskola och skola samt utveckla den pedagogiska omsorgen med höjd kvalitet. Valfriheten ska värnas. Idag har Värmdö landets näst sämsta förskollärartäthet enligt Lärarförbundets senaste statistik. Den utvecklingen måste brytas. I det korta perspektivet vill vi säkra att det på varje förskoleavdelning/hemvist finns minst en utbildad förskollärare. Planerings och utvecklingstiden behöver utökas för att ge befintliga förskollärare bättre förutsättningar att utveckla verksamheten. Långsiktigt bör ambitionen vara mer fast anställd personal för tryggare barn och möjliggöra för fler barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare.

Vi utgår ifrån barns rätt till kunskap, utveckling och trygghet. Därför vill vi slopa 25-timmars regeln i förskolan på försök. Förskolebarn ska ha rätt till heltid på förskolan även om en förälder är föräldraledig med ett syskon. Samtliga barn oavsett verksamhetsform ska utbildas om rätten till kroppslig integritet.

Grundskola och fritidshem - inriktning på politiken

Inriktningen för skolpolitiken ska präglas av tidiga insatser utifrån individens behov. Därför vill vi införa en kommunal läsa, skriva, räkna-garanti i åk 1–3 med rätt till åtgärder. Vi vill säkra att läxhjälp erbjuds efter skoltid på samtliga skolor under ledning av lärare. Detta kan också ske inom ramen för en utveckling av fritidshemsverksamheten mot så kallat lärfritids.

Tillgången till en likvärdig utbildning i skärgården är en viktig framtidsfråga för en levande skärgård också på sikt, fjärrundervisningens möjligheter ska värnas.

Fortsatt satsning på lovskola genom att söka och använda de särskilda statsbidrag som finns för undervisning under skollov för elever som inte nått eller riskerar att inte nå kunskapskraven.

Mer rörelse i skolan och på fritids. En mer organiserad rastverksamhet minskar stillasittandet och ökar inkluderingen. Ett ökat erfarenhetsutbyte mellan skolorna kan ge en större systematik i arbetet. Skolgårdarnas betydelse för lärande och rörelse är stor. Vi ser stora behov av strategiska upprustningar efter att många skolgårdar tillåtits förfalla. Vi vill därför utveckla ett skolgårdsprogram för bättre utemiljöer som omfattar alla Värmdös grundskolor.

Vi vill utveckla skolans hållbarhetsarbete utifrån miljömässiga och sociala aspekter.

Vi vill införa ett mer generöst skolskjutssystem som minskar familjers stress och gör barnens väg till skolan tryggare. Det skulle samtidigt minska biltrafiken och ge tydliga miljövinster.

Vi vill öka andelen närproducerad och ekologisk mat i förskola och skola.

Genom att i praktiken efterleva skollagens förbud för dolda avgifter i Värmdös skolor ska vi säkra att alla elever kan ta del hela skolans verksamhet.

Gymnasium - inriktning på politiken

Värmdö kommun bör intensifiera insatserna för att få till stånd en mer sammanhållen gymnasierregion där kommunerna i större utsträckning samarbetar kring utbildningsutbudet för att bättre svara upp mot den framtida arbetsmarknadens kompetensbehov och att säkra ett mer effektivt resursutnyttjande i kommunerna.

På samma gång bör kommunen som en del i arbetet med att också nå lokala näringspolitiska mål och långsiktigt stärka medborgarnas möjligheter till jobb på hemmaplan, utforma fler gymnasieprogram med inriktning utifrån lokala arbetsmarknadens kompetensbehov.

En gymnasieexamen har blivit en vattendelare på svensk arbetsmarknad. Studier visar att risken för arbetslöshet är upp till dubbelt så stor för den som saknar en gymnasieexamen. Därför vill vi stoppa hemmasitteriet, förbättra uppföljningen av elever på individnivå på gymnasiet vid oroväckande frånvaro och prioritera framtagandet av en lokal handlingsplan i syfte att öka andelen som slutför gymnasiestudierna under tre år.

Reformförslag 2019

En attraktiv skolkommun

- Höjd skolpeng. Uthålligt arbete för att göra Värmdö till en mer attraktiv skolkommun genom långsiktig förstärkning av skolpengen.
- Mer kunskap med fler utbildade lärare och mindre elevgrupper. Vi vill möjliggöra ett tvåläraresystem i Värmdös skolor och anställa fler förskollärare, lärare, specialpedagoger och lärarassistenter. Med fler yrkeskategorier i skolan får skolans anställda bättre möjligheter att uppfylla just sitt uppdrag.
- Öka jämlikheten i skolan och stärka dess förutsättningar att arbeta kompensatoriskt genom att utveckla modellen för socioekonomisk differentiering samt tillföra systemet ytterligare medel.
- Utveckla tilläggsbeloppen för att säkerhetsställa elevers rätt till stöd utifrån behov.
- Öka dialogen. Inför ett rådgivande skoloråd sammansatt av föräldrar och elever som nämnden har en kontinuerlig dialog med och där strategiska utvecklingsfrågor kan stämmas av.

Ett mer strategisk grepp kring kompetensförsörjningen

- Inrätta "Skolutveckling Värmdö", ett utvecklings- och kompetensnav för förbättrad och systematisk kompetensutveckling, kollegialt lärande och undervisningsutveckling för såväl kommunala som fristående verksamheter.
- Utveckla en mer offensiv kompetensförsörjningsstrategi för att långsiktigt säkra tillgången till kompetens i verksamheterna.

- Kommunen ska ta ett samlat grepp som arbetsgivare och ge möjlighet till vidareutbildning på betald arbetstid för befintlig personal för att öka andelen behörig personal.
- Utveckla en Värmdömodell med avsikt att rekrytera fler lärare och samtidigt utveckla en ny form av lärarutbildning.

En mer jämlik tillgång till en systematisk elevhälsa

- Stärka elevernas hälsa och ungas psykiska välbefinnande. Inför en central elevhälsa för att garantera alla elevers tillgång till kvalificerade resurser och en systematik i det förebyggande arbetet. För ändamålet avsätts 2 mnkr.

Övriga reformer

- Inför ett mer generöst skolskjutssystem som minskar familjers stress och gör barnens väg till skolan tryggare, för ändamålet avsätts 2 mnkr.
- Mer rörelse i skolan och på fritids. En mer organiserad rastverksamhet minskar stillasittandet och ökar inkluderingen.
- Utveckla ett skolgårdsprogram för bättre utemiljöer som omfattar alla Värmdös grundskolor.

Specifikation till driftbudget Utbildningsnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	2 220 122	-1 035 648	1 184 474
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	45 448	13 934	59 382
Kommundirektörens underlag till budget 2019	2 265 570	-1 021 714	1 243 856
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			<i>1 254 911)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Skolpengssatsning			19 600
Volymkompensation skolpengssatsning			866
Skolskjuts			2 000
Ökning socioekonomisk differentiering			2 000
Central elevhälsa			2 000
Kvalitetssatsning, tvåläraresystem/läroassistenter			3 530
Socialdemokraternas budget 2019			1 273 852

Förslag till beslut

50. Utbildningsnämndens budget fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under utbildningsnämnden.
51. Pengen skrivs upp med 4 procent för förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem samt med 6 procent för grundskola, grundsärskola och tilläggsbelopp jämfört med av fullmäktige fastställd budget för 2018.
52. Ramen för socioekonomisk differentieringen av skolpeng och förskolepeng utökas med 2 mnkr. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla modellen för socioekonomisk differentiering i enlighet med det index som Statistiska Centralbyrån (SCB) utvecklat för Skolverkets fördelning av statsbidrag för en likvärdig skola.
53. I övrigt fastställs peng och ersättningar enligt bilaga 7 i kommundirektörens underlag.
54. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att göra en översyn av skolpengssystemet i syfte att ge verksamheten mer stabila förutsättningar och öka likvärdigheten i skolan. Samtidigt skall nämnden se över systemet med tilläggsbelopp i syfte att säkra elevers rätt till stöd, minska administrationen och öka förutsägbarheten.
55. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att i anslutning till uppdraget om översyn av skolpeng, se över finansieringsmodellen som baseras på befolkningsprognoser.
56. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att inför bokslutet 2018 beskriva konsekvenser av nuvarande resultatbalanseringsprincip för verksamheterna och i samband med detta föreslå en ny modell där ej påverkbara underskott hänfödda till tidigare mandatperioder stryks och begränsningen i hur stora överskott resultatenheterna får behålla förändras i syfte att skapa starkare incitament till att nå budget i balans.
57. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra en kvalitetssatsning med att på försök införa tvålärarsystem och anställa lärarassistenter i utvalda skolor och årskurser samt utvärdera försöket. För ändamålet avsätts 3, 53 mnkr.
58. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att införa ett rådgivande skolråd sammansatt av föräldrar och elever som nämnden har en kontinuerlig dialog med och där strategiska utvecklingsfrågor kan stämmas av.
59. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att inrätta "Skolutveckling Värmdö", ett utvecklings- och kompetensnav för förbättrad och systematisk kompetensutveckling, kollegialt lärande och undervisningsutveckling för såväl kommunala som fristående verksamheter.
60. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla en mer offensiv kompetensförsörjningsstrategi för att långsiktigt säkra tillgången till kompetens i verksamheterna samt på ett enhetligt sätt ge möjlighet till vidareutbildning på betald arbetstid för befintlig personal för att öka andelen behörig personal.
61. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla en Värmdömodell med avsikt att rekrytera fler lärare och samtidigt utveckla en ny form av lärarutbildning utifrån de positiva erfarenheterna i Dalaregionen.
62. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att införa en central elevhälsa för att garantera alla elevers tillgång till kvalificerade resurser och en systematik i det förebyggande arbetet. För ändamålet avsätts 2 mnkr.
63. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att införa ett mer generöst skolskjutssystem som minskar familjers stress och gör barnens väg till skolan tryggare. För detta avsätts 2 mnkr.

64. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att intensifiera arbetet för mer rörelse i skolan och på fritids.
65. Utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla ett skolgårdsprogram för bättre utemiljöer som omfattar alla Värmdös grundskolor.

Kultur- och fritidsnämnden

Idrott och friluftsliv

Idrotten berör alla. Värmdös föreningsliv gör en hjälteinsats som förtjänar ett starkare stöd. Därför är det viktigt med ökat samarbete med idrottsföreningarna om gemensamma målbilder för bättre verksamhetsförutsättningar och mer träffsäker finansiering. Ett exempel på sådan samverkan kan vara fler kvällsöppna hallar, detta möjliggör för mer spontanidrott för barn och ungdomar.

Samhällsnyttan av idrotten är glasklar. Därför är det viktigt att det ska finnas god tillgång till vardagsmotion, näridrott och spontanidrott. Det är också viktigt att det finns många olika former av organiserad idrott, för både de som ser idrott som motion och de som satsar på tävlingsverksamhet, som lockar tjejer och killar, kvinnor som män till aktivitet och engagemang.

Att vidareutveckla Värmdös fritidsgårdar och fritidsverksamheter för unga är av yttersta vikt. Alla ska kunna ha en utvecklande fritid utifrån sina intressen och behov. Det finns tyvärr de unga som faller mellan stolarna och inte fångas upp av fritidsgårdarna. Därför vill vi starta ett projekt för att utveckla Fritidsfältare för att främja och stärka ungas vilja till en mer meningsfull fritid.

Alla barn oavsett funktionsnedsättning, ekonomiska förutsättningar, bakgrund eller kön ska ges goda förutsättningar att få tillgång till ett aktivt fysiskt liv. Kapaciteten på kommunens hallar och planer är ett välkänt problem som behöver lösas, därför behöver vi säkerställa att den planerade hallen i Charlottendal har kapacitet för flera olika idrotter, exempelvis gymnastik samt fylla behov som tidigare tänkts lösas med det nya kulturhuset som exempelvis möjligheter för dans. Vi ser även ett fortsatt behov av fler konstgräs och spontanidrottsplatser framöver, vi stöttar även uppgraderingen av Värmdövallens grusplan till konstgräs.

När det kommer till friluftslivet så är det tätortsnära friluftslivet viktigt. Vi vill göra det lättare att hitta till befintliga leder och utveckla sammanhängande strövområden som är tillgängliga för alla Värmdöbor och utreda förutsättningarna för ett friluftscenter vid Kvarnsjön. Vi står bakom utredningen om hur en friluftspan bör tas fram och arbetas med, som förvaltningen gjorde 2017, och föreslår under kommunstyrelsen att den sätts i arbetet med en ny översiktsplan.

Värmdö är en barnrik kommun, därför är lek och mötesplatser anpassade till barn särskilt viktiga, vi vill ha en strategisk plan för utvecklandet av Värmdös lekparkar.

Kultur

Kultur bygger ett samhälle starkare. Kultur berikar och behövs för att vi ska utvecklas som demokratiska människor. Kultur behövs för att förstå humanistiska värden om rättvisa och jämställdhet. Med hjälp av kultur växer vi.

Kulturen skapar ett rikare samhälle, ökar förståelsen för den globala värld vi lever i och banar väg för nya jobb, både inom och utanför de kreativa näringarna. Kulturen kan vara en förenande kraft som skapar sammanhållning och trygghet och gör oss stolta över att leva och bo i Värmdö. Därför ska vi verka för att konstnärliga utsmyckningar och skulpturparker finns tillgängliga på olika platser inom kommunen.

Det är viktigt att kulturen blir tillgänglig för alla. Alla ska med, oavsett ålder, kön, ursprung och ekonomi. Inget barn ska hindras från att gå i kommunala kulturskolan av ekonomiska skäl. Den offentligt finansierade kulturen ska kännetecknas av en hög grad av medskapande, av barn, ungdomar och vuxna. Den kommunala kulturskolan bör även omfatta förskoleklass då denna nu är obligatorisk.

Värmdö behöver mer, inte mindre, kreativitet för att lösa alla de komplexa utmaningar vi står inför. För oss socialdemokrater är det viktigt att ta tillvara på och vårda kraften i kulturen och i vårt kulturarv. En viktig uppgift för kommunen är därför att uppmuntra och stödja kulturella initiativ. Därför bör kommunen förbättra kommunikationen om det kulturella utbudet, exempelvis genom digitala guider för naturliv och kulturhistoriska miljöer på Värmdö.

För att värna och utveckla det kulturella utbudet på Värmdö behövs ett kulturpolitiskt program som stakar ut riktningen i det arbetet.

Reformförslag 2019

- Införa en ny samarbetsarena med Värmdös idrottsföreningar om en gemensam utvecklingsstrategi med tydliga uppdrag för bägge parter på lika villkor.
- Rusta upp Ekvallen, modernisera isanläggningen och öka kapaciteten på uterinken i avvaktan på eventuell flytt.
- Utred utökad simhallskapacitet, antingen som en ny simhall eller genom att utöka Gustavsbergbadet.
- Den planerade hallen i Charlottendal behöver ha kapacitet för utövandet av flera olika sporter, exempelvis gymnastik. Därför avsätter vi 25 mnkr extra i investeringsbudgeten.
- Ett strategiskt arbete med lekplatser från de mindre lekplatserna i närområdet till större sk. utflyktslekplatser är en nödvändighet för att säkerställa tillgängligheten och kvaliteten. Därför får nämnden i uppdrag att ta fram ett lekplatsprogram.
- Genomför genusanalyser inför investeringsplaner och utreda en modell (till exempel finansiering och utbildning) för ett inkluderande kultur- och idrottsliv där föreningar som aktivt arbetar med att motverka diskriminering (på basis av ex. kön-, hbtq- och funktionsnedsättning) och socioekonomiska hinder premieras.
- Starta ett projekt för att utveckla fritidsfältare, i samarbete med socialnämnden som en del i det förebyggande arbetet som aktivt och uppsökande möter ungdomar i skolor och på offentliga platser för att främja och stärka ungas vilja till en mer meningsfull fritid.
- Ta fram en utvecklingsplan för motorintresserad ungdom.

Specifikation till driftbudget Kultur och fritidsnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	174 090	-57 516	116 574
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	-8 041	5 742	-2 299
Kommundirektörens underlag till budget 2019	166 049	-51 774	114 275
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			113 645)
Socialdemokraternas förslag 2019 Flytt av kommunantikvarie			-630
Socialdemokraternas budget 2019			113 645

Förslag till beslut

66. Kultur- och fritidsnämndens budget fastställs för år 2018 i enlighet med de uppgifter som redovisas under kultur och fritidsnämnden.
67. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att införa en ny samarbetsarena med Värmdös idrottsföreningar om en gemensam utvecklingsstrategi med tydliga uppdrag för bägge parter på lika villkor.
68. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att utreda utökad simhallskapacitet.
69. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att genomföra genusanalyser inför investeringsplaner och utreda en modell där verksamheter och föreningar som erbjuder aktiviteter utifrån socioekonomisk bakgrund, genus-, hbtq- och funkisperspektiv premieras.
70. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett kulturpolitiskt program.
71. Starta ett projekt för att utveckla fritidsfältare, i samarbete med socialnämnden som en del i det förebyggande arbetet som aktivt och uppsökande möter ungdomar i skolor och på offentliga platser för att främja och stärka ungas vilja till en mer meningsfull fritid.
72. Kultur- och fritidsnämnden ges i uppdrag att ta fram ett lekplatsprogram.

Socialnämnden

Social trygghet och fungerande skyddsnet skapar modiga människor. I Värmdö har socialtjänsten underfinansierats i flera år. Det har gått ut över samhället svagaste, exempelvis barn och hemlösa. Därför höjer vi ramen med 2 %.

Enligt Rädda Barnen växer hundratals barn i Värmdö upp i fattiga familjer. Det handlar ofta om att föräldrarna fastnat i ett långvarigt utanförskap. Inga barns framtid ska hindras av sina föräldrars fattigdom.

Detta är ovärdigt Värmdö och måste få en ändring. Många av de som faller utanför samhällsgemenskapen och hamnar i exempelvis missbruk lider ofta av psykisk ohälsa. För att långsiktigt kunna bryta missbruket behövs ett helhetsgrepp om rehabiliteringen.

En av de grundläggande förutsättningarna för människors delaktighet i samhället är ett värdigt boende. Vi vill garantera allas rätt till bostad.

Satsa på fler hemmaplanslösningar för stödboenden och HVB-hem (hem för vård eller boende) i egen regi för ökad kontroll och lägre kostnader.

Vi vill öka det förebyggande arbetet i skolorna mot alkohol och narkotika i lägre årskurser. Alkohol är den största riskfaktorn när det kommer till att utsätta och utsättas för våld. Värmdöborna ska kunna känna sig trygga från alkoholrelaterat våld, därför arbetar vi aktivt med förebyggande åtgärder mot alkoholmissbruk.

Vi vill se en ökad effektivitet och samverkan mellan kommunens olika berörda avdelningar och politiker, såväl när det gäller förebyggande arbete som i olika individärenden.

Mer resurser och en bättre arbetsmiljö behövs för att behålla och attrahera socialsekreterare som är ett bristyrke i hela Sverige. Låt proffsen vara proffs och minska den administrativa bördan så att fokus kan läggas på rätt saker.

Vi vill genomföra försök med arbetstidsförkortning för vissa personalgrupper för ökad effektivitet, attraktivitet, personhälsa och lägre sjukfrånvaro. Det kan till exempel ske genom ett försök motsvarande den så kallade Sundsvallsmodellen där utvalda grupper socionomer har haft 6 timmars arbetsdag med full lön (se förslag under Kommunstyrelsen).

Förslag i majoritetens budget som vi ställer oss bakom

- *Ansvar för försörjningsstöd flyttas från socialnämnden till vuxen- och arbetslivsnämnden. Ändamålet är att förtydliga förutsättningarna för arbets- och utbildningsfrämjande insatser med syfte att snabbare få individer till egen försörjning. Effekterna av organisationsförändringen ska följas upp och utvärderas löpande, i ordinarie uppföljningsprocess, i syfte att vid behov föreslå justeringar eller ytterligare förändringar.*

Reformförslag 2019:

- Socialnämndens ram höjs till totalt 2% för att motverka långvarig underfinansieringen. För ändamålet avsätts 1,8 mnkr
- Tak över huvudet-garanti, ingen hemlös Värmdöbo ska tvingas sova på gatan. 1,8 mnkr
- Målet för mandatperioden är att nettokostnaden ska närma sig genomsnittet för jämförbara kommuner. Därför behövs en arbetsmiljöinsats och ökat personalinflytande för att behålla och rekrytera personal och minska konsultberoendet.

Specifikation till driftbudget Socialnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	345 709	-163 917	181 792
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	-32 330	46 963	14 633
Kommundirektörens underlag till budget 2019	313 379	-116 954	196 425
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			<i>153 600</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Ramhöjning, totalt 2%			1 800
Tak över huvudet garanti			1 800
Flytt av försörjningsstöd			-42 825
Socialdemokraternas budget 2019			157 200

Förslag till beslut

73. Socialnämndens budget fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under socialnämnden.
74. Socialnämnden får uppdraget att införa en tak över huvudet-garanti för att ingen Värmdöbo ska vara hemlös. För ändamålet avsätts 1,8 mnkr.
75. Socialnämnden ges i uppdrag att ta fram en plan för att bli en mer attraktiv arbetsgivare, minska konsultberoendet och öka andelen fast anställd personal.

Vård- och omsorgsnämnden

Äldreomsorg

Omsorgen om våra gamla tillhör kommunens viktigaste kärnverksamhet. De som har byggt upp vårt samhälle och vår välfärd ska få en bra och värdig ålderdom. Vi socialdemokrater ser många goda exempel i Värmdös äldreomsorg, men också flera stora utmaningar.

En väl fungerande hemtjänst är en viktig trygghets- och frihetsfråga. De flesta uppskattar att bo hemma så länge hälsan tillåter. Därför måste minuthetsen i hemtjänsten stoppas. Den som får bistånd ska också ha inflytande över detta. Värmdöbor med hemtjänst ska möta bekanta ansikten varje dag genom mer fast anställd personal. Det ska finnas tid för omtanke och rofyllda måltider och maten ska vara omsorgsfullt lagad. Under mandatperioden vill vi ta ytterligare steg mot att göra trygghetslarmen helt avgiftsfria då det leder till ökad trygghet och frihet.

Ensamheten hos äldre ska brytas med fler boenden för äldre och fördubblat stöd till äldreorganisationerna. Dagverksamheten för personer med demensdiagnos är en viktig del i många personers vardag, den måste värnas och vi vill inrätta fler demensteam i kommunens egen hemtjänst och ställa krav på fristående utförare att ha demensutbildad personal. Systemet för biståndsbedömning för plats på särskilt boende behöver ses över för att bli mer rättvist

I budgetuppföljningen för nämnden konstateras att lokalernas utformning på de särskilda boendena Gustavsgården och Djuröhemmet ställer krav på högre personaltäthet för att tillgodose god omsorg vilket i sin tur bidrar till höga personalkostnader. Det här bidrar till en snedvridning varför vi vill utreda pengssystemet för att undersöka ifall det går att kompensera för lokalutformningens påverkan på bemanningsbehovet.

Äldreomsorg är en personalkrävande bransch och därför behöver vi satsa på personalen med satsningar på friskvårdsarbetet, rätt till heltid och ökat personalinflytande. Vi vill även slopa dyra kontrollsystem inom hemtjänsten och äldreomsorgen. Vi litar på vår personal och detta frigör även resurser från onödig administration som istället kan gå till verksamheten.

Vi vill genomföra försök med arbetstidsförkortning för vissa personalgrupper för ökad effektivitet, attraktivitet, personalhälsa och lägre sjukfrånvaro. Det kan till exempel ske genom ett försök motsvarande den så kallade Sundsvallsmodellen där utvalda grupper socionomer har haft 6 timmars arbetsdag med full lön (se förslag under Kommunstyrelsen).

Funktionsvariation

I vårt Värmdö är det en självklarhet att alla människor har samma rättigheter att delta i samhället på lika villkor. Tyvärr är det inte så i dag. Neddragningar på LSS-området (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) har de senaste åren gjort det allt svårare för personer med funktionsvariation att få det stöd de har rätt till för att kunna leva som andra. Detta måste upphöra. Det drabbar inte bara individen utan också deras närstående. Vi vill göra om riktlinjerna för LSS-bedömning så att lagstiftarens intentioner med lagen tydligt framgår.

Vi socialdemokrater i Värmdö vill utveckla stödet till personer med funktionsvariation. Individerna ska få ökat självbestämmande. Vi vill öka möjligheten till deltagande i samhället och särskilt fokusera på ungas möjlighet till en meningsfull fritid, därför behöver vi se över lokalerna för de som omfattas av KTT (korttidstillsyn). Ett eget jobb och egen försörjning är den främsta frihetsfaktorn. För det jobb man gör behöver man en skälig lön. Vi vill erbjuda fler möjligheter till egen bostad och den bostaden ska helst finnas i Värmdö.

Effektivare administration

Kostnaden för den centrala administrationen har ökat med 17% sedan 2015. Det är orimligt att den centrala administrationen får skena i kostnader medan verksamheterna går på knäna. Därför föreslår vi en besparing på 2,5 mnkr på den centrala administrationen. Särskilt fokus för denna besparing ska vara onödiga chefsled och tjänster kopplade till köp- och säljsystemet, kontrollsystem och dyra IT-lösningar som bidrar till minuthetsen inom hemtjänsten. Detta omfördelas till verksamheten.

Reformförslag 2019

Äldreomsorg:

- Fler särskilda boenden, trygghetsboenden och servicehus behövs för att möta olika behov. För att åstadkomma detta kan det behövas en bredd av olika aktörer.
- Inled ett lokalt utvecklingsarbete ”Matlust” för att lyfta fram måltidernas betydelse inom äldreomsorgen. Våra äldre är värda god och näringsriktig hemlagad mat och slopad minuthets för personalen inom hemtjänsten så det finns tid att äta den. Ingen som inte själv önskar det ska behöva äta sin mat ensam. För ”Matlust”-arbetet avsätts en matmiljon, 1 mnkr.
- Rätt till heltid, i huvudsak tillsvidareanställningar och vikariepool med fast anställd personal införs i egen regi-verksamheter inom äldreomsorgen i syfte att minska kostnaderna och förbättra arbetsmiljön.
- Vård- och omsorgsnämndens budget och pengbelopp uppräknas generellt med 2 procent jämfört med 2018. Detta gäller dock inte ramen för den centrala förvaltningen som inte räknas upp jämfört med 2018.
- Digitaliseringsprojekt både för bemanning och vårdinsatser.
- Motverka ensamhet hos äldre. Fördubblat grundbidrag till pensionärsorganisationerna för att underlätta deras arbete med aktiviteter för äldre. För ändamålet avsätts 60 tkr.
- Ökad frihet för brukare av hemtjänst att själva få välja hur de använder delar av sin biståndsbedömda tid. De som vill ska kunna få sällskap till affären och hjälp att handla och laga sin mat.
- Arbetsgivaren ska tillhandahålla arbetskläder och skor för all vård- och omsorgspersonal inom äldreomsorgen.
- Investera i vidareutbildning för kommunens undersköterskor i äldreomsorgen inom bland annat demensvård.
- Riktlinjerna för biståndsbedömningen ska göras om för mer rättssäker bedömning.

Funktionsvariaton

- Låt brukarna själva bestämma över sin ledsagningstid, inför den så kallade ”Laholmsmodellen” på prov. Detta innebär en större frihet för enskilda och större möjligheter att använda ledsagning till olika kultur och fritidsaktiviteter.
- Bygg eller anskaffa fler gruppboenden och möjliggör för fler bostäder med särskild service.
- Riktlinjerna för LSS-området ska göras om för mer rättssäker biståndsbedömning.
- Rätt till skolskjuts för de som inte går i sin hemskola på grund av särskilda behov.
- Politiska företrädare ska utbildas i LSS.
- Utred dagverksamheten och hur vägen ut i arbete och utbildning kan utvecklas och förbättras samt höj ersättningen. För detta ändamål finns statliga bidrag att tillgå.
- Kartläggning av fysiska och psykiska hinder i det offentliga rummet samt säkerställa tillgängligheten i framtida detaljplaner.

Förslag i majoritetens budget som vi ställer oss bakom

- Pengbelopp för särskilt boende höjs med 99 kr för somatisk avdelning och 23 kronor för demensavdelning, kostnad cirka 5 mnkr. Finansiering inom ram.

Specifikation till driftbudget Vård och omsorgsnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	835 579	-369 525	466 054
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	-6 195	32 284	26 089
Kommundirektörens underlag till budget 2019	829 384	-337 241	492 143
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			492 143)
Socialdemokraternas förslag 2019			
Besparing på central administration			-2 500
Ramförstärkning till 2%			4 700
Matsatsning			1 000
Fördubblat grundbidrag			60
Socialdemokraternas budget 2019			495 403

Förslag till beslut

76. Vård- och omsorgsnämndens budget fastställs för år 2018 i enlighet med de uppgifter som redovisas under vård- och omsorgsnämnden.
77. Peng fastställs för verksamheter inom nämndens ansvarsområde i övrigt enligt bilaga 7 i kommundirektörens underlag.
78. Besparing på 2,5 mnkr på central administration.
79. Vård och omsorgsnämnden ges i uppdrag att genomföra en matsatsning. För det avsätts 1 mnkr.
80. Grundbidraget för pensionärsorganisationerna fördubblas. För detta avsätts 60 tkr.
81. Se över pengsystemet i äldreomsorgen för att om möjligt kompensera för lokalutformningens påverkan på bemaningsbehoven i syfte att öka likvärdigheten och kvaliteten i omsorgen.
82. Låt brukarna själva bestämma över sin ledsagningstid, inför "Laholmsmodellen" på prov. Detta innebär en större frihet för enskilda och större möjligheter att använda ledsagning till olika kultur och fritidsaktiviteter.
83. Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att möjliggöra för fler gruppboheter och vanliga bostäder med särskild service.
84. Vård- och omsorgsnämnden ges i uppdrag att säkerställa att äldreboendet i Pilhamn byggs, med målsättning om färdigställande senast 2020.
85. Riktlinjerna för bedömning av stöd enligt LSS ska göras om för mer rättssäker biståndsbedömning.
86. Riktlinjerna för biståndsbedömning av äldre ska göras om för mer rättssäker och förutsägbar bedömning.

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Vi socialdemokrater prioriterar framtidsfrågor, därför sätter vi miljön i centrum. Lokalt – nära människor, företag och organisationer – kan vi som kommun göra skillnad. Det ska vara lätt att göra rätt. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett stort ansvar i arbetet med Värmdö kommuns miljömål då alla sex mål går att koppla till nämndens verksamhet.

Värmdö kommuns miljöinspektion är ett av de områden som behöver mer resurser för att både kunna hantera långsiktig uppföljning och akuta situationer som utsläppen i Farstaviken från Ekobacken. Därför avsätter vi medel för att anställa ytterligare en miljöinspektör, denna tjänst är till 75% avgiftsfinansierad i enlighet med kontorets förslag.

Det är viktigt att kommunen anstränger sig för att vässa servicen för sina medborgare. Ett professionellt bemötande, korrekt och effektiv behandling av bygglov och tillstånd för enskilda VA-lösningar är ett viktigt fokus för nämnden. Värmdös kommunikation med medborgare och kunder inom näringsliv och offentlig sektor ska präglas av lättillgänglig och lättbegriplig information och god service.

Reformförslag 2019

- 150 tkr avsätts för ytterligare en miljöinspektör. Denna tjänst är till 75% avgiftsfinansierad. Detta möjliggör bland annat bättre uppföljning och kontroll av föroreningar i och hantering av dagvatten.
- Den populära rådgivningstjänsten för att underlätta för medborgare som behöver byta sitt enskilda avlopp ska fortsätta, kostnaden tas inom ram.
- Ta fram en lokal handlingsplan för giftfri vardag i Värmdö med fokus barn och ungas miljöer.
- Utred ett bonus/malus-system i syfte att göra bygglov för solceller på flerbostadshus och kommersiella fastigheter avgiftsfria.
- Vid mandatperiodens slut ska Värmdö kommun ha de snabbaste handläggningstiderna i stockholmsregionen när det kommer till bygglovsärenden därför är ett delmål snabbare återkoppling till sökanden vid ej kompletta ärenden.
- Strandskyddstaxan differentieras så att ärendets omfattning och handläggningstid bättre återspeglas i kostnaden. Detta bedöms gynna den enskilde tomtägaren. Ansökan i efterhand betraktas som ett nytt ärende.
- Se över möjligheten att utvidga tillgängligheten kvällstid utifrån det lokala näringslivets behov.
- Vattentillgången för ett växande Värmdö måste utredas, utvecklingen i PFO-områden riskerar att leda till saltvatteninträngning på flera håll.

Förslag i majoritetens budget som vi ställer oss bakom

- Bygg-, miljö och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att se över samordning av processer för hantering av företagsärenden.

Specifikation till driftbudget Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	39 853	-33 173	6 680
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	0	0	0
Kommundirektörens underlag till budget 2019	39 853	-33 173	6 680
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019</i>			<i>6 680)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Miljöinspektör			150
Socialdemokraternas budget 2019			6 830

Förslag till beslut

87. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämndens budget fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under bygg-, miljö-, och hälsoskyddsnämnden.
88. Anställ ytterligare en miljöinspektör. För ändamålet avsätts 150 tkr.
89. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att utreda ett bonus/malus-system i syfte att göra bygglov för solceller på flerbostadshus och kommersiella fastigheter avgiftsfria.
90. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag ta fram en lokal handlingsplan för giftfri vardag i Värmdö.
91. Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att utreda hur vattentillgången i ett växande Värmdö säkras. Särskilt fokus ligger på utvecklingen i PFO-områden som riskerar att leda till saltvatteninträngning på flera håll.

Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnd

Vuxenutbildning

Mycket talar för att vuxenutbildningen kommer växa de kommande åren. Behov kan finnas hos fler personer bland nyanlända ungdomar och vuxna, många unga vuxna behöver komplettera sin utbildning och det finns ett ökat behov på arbetsmarknaden av yrkesutbildade på gymnasienivå.

Värmdös kommunala vuxenutbildning bör byggas ut för att ge människor möjlighet att komma ut i arbetslivet liksom för att säkra kompetensförsörjningen i näringslivet. Vi ser behov inom alla de tre områden som utgör den kommunala vuxenutbildningen, komvux, särsvux och sfi för att Värmdös invånare ska kunna få den utveckling de behöver för att stärka sina kunskaper och därmed kunna stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet.

En annan form av vuxenutbildning, som bedöms växa är yrkeshögskolan. Yrkeshögskola är ett samlingsnamn på yrkesinriktad eftergymnasial utbildning där teori varvas med praktik. Dessa utbildningar bygger på ett verkligt behov på arbetsmarknaden och tas fram i samverkan med näringslivet. Utbildningarna leder nästan alltid till jobb.

Vi vill se en ökad satsning på Yrkeshögskolan i Värmdö för att säkerställa kompetensförsörjning hos arbetsgivare i bristyrken men också för att attrahera studenter från andra platser i syfte att framöver arbeta i Värmdö. Vi vill ta fram en strategi för yrkeshögskola i Värmdö.

Etablering och integration

Vi tar integrationsutmaningen på allvar. Socialdemokraternas mål är att Värmdö ska vara bäst i Sverige på etablering. Här ska vägen till egen försörjning och frihet vara snabbast i landet. Så är det inte idag.

Vi vill utveckla SFI-utbildningen (svenska för invandrare) så att Värmdö kan erbjuda SFI med förberedelse för yrkesutbildning och svenska för yrkesutbildade. Dessa utbildningar ger även yrkeskunskaper.

Vi vet att ett sammanhang på en arbetsplats ökar motivationen och påskyndar språkinläringen. Därför vill vi ge alla nyanlända som studerar SFI en praktikplats från dag ett. Värmdö kan också arbeta mer strategiskt med matchning av det lokala näringslivets personalförsörjnings behov och därmed utbilda våra nya Värmdöbor i bristyrken.

Blandade bostadsområden påskyndar integrationen och gör samhället starkare och tryggare. Isolerade områden med modulbostäder är fel väg att gå. Vi vill samtidigt se över möjligheterna att lämna ekonomiskt bistånd till frivilliga familjehem.

Det finns en enorm kraft i civilsamhället för att påskynda etableringen. Vi tror att Värmdö kommun kan ingå fler partnerskap med föreningslivet och civilsamhället. Värmdö blir rikare och varmare när vi jobbar tillsammans.

Jobb och egen försörjning

Alla som kan jobba ska jobba och vi vill därför erbjuda jobb inom kommunen, föreningsliv eller det lokala näringslivet i stället för bidrag, så långt det är möjligt. Stärk samarbete med civilsamhället genom exempelvis idéburet offentligt partnerskap, så kallade IOP.

Vi vill införa Sigtunamodellen i Värmdö där människor som varit i långvarigt behov av försörjningsstöd får ett jobb istället för bidrag. Detta system blir inom ett par år självfinansierande och bygger på principer om tidsbegränsade jobb i kombination med validering av icke formell kompetens.

Personal

Vi vill genomföra försök med arbetstidsförkortning för vissa personalgrupper för ökad effektivitet, attraktivitet, personalhälsa och lägre sjukfrånvaro. Det kan till exempel ske genom ett försök motsvarande den så kallade Sundsvallsmodellen där utvalda grupper socionomer har haft 6 timmars arbetsdag med full lön.

Reformförslag 2019:

- Ge människor som varit i långvarigt behov av försörjningsstöd ett jobb i stället för bidrag (i enlighet med Sigtunamodellen). För ändamålet omfördelas resurser från försörjningsstödet.
- Ge nyanlända som studerar SFI en praktikplats från dag ett för att påskynda språkinläringen.
- Tydlig plan för egen försörjning för varje individ, öka matchningen med det lokala näringslivets kompetensförsörjningsbehov.
- Uppmuntra kreativa lösningar där Värmdöbor får möjlighet att hjälpa till med bostadsförsörjningen. Se över möjligheterna att lämna ekonomiskt bistånd till frivilliga familjehem.
- Skapa sommarjobbgaranti för unga i åldrarna 15–17 år, där de som försökt få sommarjobb på egen hand men inte lyckats garanteras ett sommarjobb i kommunen. För ändamålet avsätts 500 tkr.
- Kommunen garanterar sommarjobb för ungdomar med funktionsnedsättning upp till 21 års ålder. För ändamålet avsätts 100 tkr för det fall inga mer statliga medel kommer 2019.
- Utvidga vuxenutbildningen och skapa fler utbildningsplatser och lärlingsutbildningar inom bristyrken.
- Ta fram en strategi för fler yrkeshögskoleutbildningar i Värmdö

- Kartlägg lokala näringslivets kompetensbehov och matcha nyanlända mot bristyrken.
- Stärk samarbetet med civilsamhället genom exempelvis ideburet offentligt partnerskap, så kallade IOP-överenskommelser.
- Undersök förutsättningarna för mentorsprogram – nyanlända ska få en annan Värmdöbo som mentor.
- Ställ krav i samband med upphandlingar att större företag ska ta emot nyanlända och arbetslösa unga på praktikplatser. Exempelvis kan det gälla byggarbetsplatser för nya bostäder. Det finns en nationell modell för detta framtagen av upphandlingsmyndigheten och arbetsförmedlingen.

Förslag i majoritetens budget som vi ställer oss bakom

- *Ansvar för försörjningsstöd flyttas från socialnämnden till vuxen- och arbetslivsnämnden. Ändamålet är att förtydliga förutsättningarna för arbets- och utbildningsfrämjande insatser med syfte att snabbare få individer till egen försörjning. Effekterna av organisationsförändringen ska följas upp och utvärderas löpande, i ordinarie uppföljningsprocess, i syfte att vid behov föreslå justeringar eller ytterligare förändringar.*
- *Ansvar för näringslivsfrågor flyttas från vuxen- och arbetslivsnämnden till kommunstyrelsen.*

Specifikation till driftbudget Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	84 680	-42 411	42 269
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	5 517	-10 570	- 5 053
Kommundirektörens underlag till budget 2019	90 197	-52 981	37 216
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019)</i>			<i>78 041)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Sommarjobbsgaranti			500
Sommarjobbsgaranti funktionsnedsatta upp till 21 år			100
Flytt av försörjningsstöd			35 325
Ökade kostnader försörjningsstöd inom etablering			3 000
Ökade kostnader försörjningsstöd efter etableringen			4 500
Socialdemokraternas Budget 2019			80 641

Förslag till beslut

92. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämndens budget fastställs för år 2018 i enlighet med de uppgifter som redovisas under vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden.
93. Peng fastställs för verksamheter inom nämndens ansvarsområde enligt bilaga 7 i kommundirektörens underlag.
94. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att ta fram plan för att ge nyanlända som studerar SFI en praktikplats från dag ett i syfte att påskynda språkinläringen.
95. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att införa en modell baserad på Sigtunamodellen där människor med långvarigt behov av försörjningsstöd får ett jobb istället för bidrag. För ändamålet omfördelas resurser från försörjningsstödet.
96. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att införa sommarjobbgaranti för unga i åldrarna 15–17 år, där de som försökt få sommarjobb på egen hand men inte lyckats garanteras ett sommarjobb i kommunen. För ändamålet avsätts 500 tkr.
97. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att införa en sommarjobbgaranti för ungdomar med funktionsnedsättning upp till 21 års ålder. För ändamålet avsätts 100 tkr, för det fall inga statliga medel längre finns att tillgå 2019.
98. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att se över hur man kan utvidga vuxenutbildningen och skapa fler utbildningsplatser och lärlingsutbildningar inom bristyrken.
99. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att ta fram en strategi för fler yrkeshögskoleutbildningar i Värmdö.
100. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att kartlägga lokala näringslivets kompetensbehov och matcha nyanlända mot bristyrken med en tydlig plan för varje individ.
101. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att stärka samarbetet med civilsamhället genom exempelvis ideburet offentligt partnerskap, så kallade IOP-överenskommelser och mentorsprogram där nyanlända får en annan Värmdöbo som mentor.
102. Vuxenutbildnings- och arbetslivsnämnden ges i uppdrag att skapa en plan för hur arbetslösa unga och nyanlända ska få jobb/praktik när nya bostäder byggs.

Tekniska nämnden

I ett växande Värmdö behövs en fungerande infrastruktur. Det gäller framkomligheten på våra vägar, bra kollektivtrafik och resor till övriga delar av regionen.

Det är viktigt att se sambandet mellan boende, arbete, service och livskvalitet. För det krävs goda kommunikationer och klok samhällsplanering. Värmdö har en fantastisk potential med sin natur, skärgård och kulturhistoria. Men geografin och naturen innebär också utmaningar. Tillgänglighet och framkomlighet är avgörande för en god livsmiljö och en positiv utveckling för Värmdö.

Möjligheten att resa kollektivt är central för Värmdös utveckling. Den kommer att bli allt viktigare i takt med att Värmdö växer. Allt resande kommer inte att kunna ske med växande biltrafik. Trafikverkets prioriteringar för vägtrafiken i framtiden kommer att vara för kollektiv- och nyttotrafik. Värmdö kommun måste ta ansvar för att göra kollektivresandet så enkelt som möjligt. I detta ingår även satsningar på infartsparkeringar och parkeringshus för bilar och service till cyklister utmed kollektivtrafiknätet. I samband med utbyggnaden av parkeringsplatser ska också laddstolpar för elfordon planeras, detta sker med fördel i samarbete med privata aktörer. Framkomligheten för våra barn och unga är viktig. Därför vill vi utveckla projektet med säkra skolvägar. Värmdös unga ska kunna ta sig säkert till och från skolan och fritidsaktiviteter.

Fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägar är en viktig del i samhällsplaneringen. En cykelsatsning med tydligare skyltning på cykelbanor, servicestationer för cyklar och laddningsstationer för elcykelbatterier underlättar Värmdöbornas vardag ytterligare.

Tekniska nämnden ansvarar för mycket av kommunens praktiska miljöarbete, man behöver stötta lokala VA-lösningar i skärgården och i områden där kommunalt VA och PFO-förändring inte sker inom överskådlig framtid för att undvika saltvatteninträngning i brunnar och övergödning till följd av undermåliga avloppslösningar. Värmdö bör vara ledande på hållbara, miljövänliga lösningar för båtlivet i skärgården.

Ett annat viktigt område är centrums- och gatumiljön. Tekniska nämnden ansvarar för en trygg, trevlig och hållbar gatubild. Här ser vi att kommunen måste ta ansvar för helheten och samordningen, även när andra aktörer också har ett ansvar, exempelvis vid busshållplatser. Därför föreslår vi att kommunen sätter upp papperskorgar vid högfrekventerade busshållplatser där sådana saknas. Vi vill även ha förbättrad offentlig ljussättning. Klok ljussättning åstadkommer många mervärden, bl.a. ökad trygghet och trivsel, bättre trafiksäkerhet och minskad energiförbrukning.

Tekniska nämndens centrala driftskostnad har ökat kraftigt och det bedöms finnas stora möjligheter att samordna arbetet internt i kommunförvaltningen, exempelvis när det kommer till upphandlingar. Därför läggs en besparing på 5 mnkr på Tekniska nämndens centrala förvaltning.

Reformer 2019

- Vi vill ha fler infartsparkeringar och parkeringar där behoven är störst för att underlätta Värmdöbornas livspussel. För detta avsätts medel i investeringsbudgeten.
- Genomför fungerande sophämtning vid högfrekventerade busshållplatser och ställ krav på SL om att hållplatserna ska bli tryggare och mer välskötta.
- Pröva återbruksverksamhet på utvalda återvinningscentraler.
- Bräddningar ska undvikas och allmänheten informeras automatiskt via webb och sms när det sker. Sms-tjänst i nödsituationer har kommunen använt i andra sammanhang. Nämnden får även i uppdrag att inventera alla bräddledningar i kommunen för att upptäcka problemområden samt se var behovet av bräddmagasin är som störst.
- Klok ljussättning för ökad trygghet och höjd ambitionsnivå. För ändamålet avsätts medel i investeringsbudgeten.

Förslag i majoritetens budget som vi ställer oss bakom

- *Tekniska nämnden ges i uppdrag att utreda möjligheten om att införa hushållsnära källsortering.*
- *Tekniska nämnden ges i uppdrag att utreda effektivare upphandling av VA.*
- *Inom ramen för investeringsbudgeten för "gång- och cykelvägar" ges i uppdrag tekniska nämnden att inrätta cykelställ vid busshållplatser i strategiskt viktiga områden.*
- *Inom investeringsramen för "gång- cykelväg och park" ges i uppdrag tekniska nämnden att inkludera åtgärder för säker cykelpendling och trygghetsåtgärder som exempelvis ökad behysning.*
- *Tekniska nämnden ges i uppdrag att inom investeringsramen genomföra framkomlighetsåtgärder för kollektivtrafiken.*

Specifikation till driftbudget Tekniska nämnden

Driftbudget 2019 (tkr)	Kostnader	Intäkter	Netto
KF Budget 2018	278 317	-233 060	45 257
Förändringar enligt kommundirektörens underlag	27 325	-28 114	-789
Kommundirektörens underlag till budget 2019	305 642	-261 174	44 468
<i>(Majoritetens förslag till budget 2019</i>			<i>44 468)</i>
Socialdemokraternas förslag 2019			
Besparing central förvaltning			-5 000
Socialdemokraternas budget 2019			39 468

Taxefinansierad verksamhet

- Placera kretsloppscentralen i Ekobacken och inte i Kil. Besparingen på denna investering på 120 mnkr har direkt effekt på renhållningstaxan som därmed inte behöver höjas lika mycket.

Förslag till beslut

103. Tekniska nämndens skatte- och taxefinansierade verksamhetsbudgetar fastställs för år 2019 i enlighet med de uppgifter som redovisas under tekniska nämnden.
104. Tekniska nämndens ram räknas ned med 5 mnkr och ges i uppdrag genomföra nödvändiga effektiviseringar.
105. Vi vill ha fler infartsparkeringar och parkeringar där behoven är störst för att underlätta värmdöbornas livspussel, på strategiska platser uppförs även laddstolpar. För detta avsätts medel i investeringsbudgeten.
106. Tekniska nämnden ges i uppdrag att inventera alla bräddledningarna i kommunen för att upptäcka problemområden samt se var behovet av bräddmagasin är som störst.
107. Tekniska nämnden ges i uppdrag att införa ett varningssystem där allmänheten informeras via webb och sms när bräddningar sker.
108. Tekniska nämnden ges i uppdrag att förbättra den offentliga ljussättningen för att öka tryggheten. För ändamålet avsätts medel i investeringsbudgeten.
109. Tekniska nämnden ges i uppdrag att implementera sophämtning vid högfrekventerade busshållplatser, för ändamålet avsätts 150 tkr i investeringsbudgeten.
110. Kretsloppscentralen etableras i Ekobacken och inte i Kil.

Bilaga: Investeringsbudget

Socialdemokraterna i Värmdö gör följande förändringar i investeringsbudgeten:

Verksamhetslokaler:

- Omtaget av porslinsfabriken innebär en besparing på totalt 50 mnkr.
- Utbyggnad belysning Tjustviksrundan till en kostnad på 5 mnkr.
- Utökad investeringsbudget med 25 mnkr för sporthall i Charlottendal för att möjliggöra en hall som passar fler idrotter.

Investeringar per nämnd

- Utökad budget med 2,5 mnkr per år för belysningssatsningar.
- 150 tkr till papperskorgar.
- Utökad budget för infartsparkeringssatsning med totalt 14 mnkr, inklusive laddstolpar för elbilar 2 mnkr (kan även användas på andra kommunala parkeringar).
- Utökad budget för lekplatser 500 tkr/år till en totalsumma av 1 mnkr/år.
- Utökad budget med 100 mnkr för strategiska markförvärv

Investeringar taxefinansierad verksamhet

- För återvinningscentral vid Ekobacken avsätts 20 mnkr
- Kretsloppscentralen i Kil stryks, detta innebär en besparing på 120 mnkr.

Sammanfattning investeringar

Sammanfattande tabell för Kommunen och bolagen	Utbetalas 2019	Utbetalas 2020	Utbetalas 2021	Periodens totala utbetalningar
Skattefinansierade	294 650,00	217 800,00	199 250,00	711 700,00
Verksamhetslokaler	362 000,00	264 000,00	234 000,00	860 000,00
Exploatering netto, Gustavsberg	-10 200,00	31 100,00	2 300,00	23 200,00
Exploatering netto, övrigt	31 361,00	59 230,00	12 187,00	102 778,00
Taxefinansierade	261 800,00	274 300,00	207 600,00	743 700,00
Bolagen	467 000,00	398 200,00	310 200,00	1 175 400,00
Totalsumma	1 406 611,00	1 244 630,00	965 537,00	3 616 778,00

Verksamhetslokaler

Verksamhetslokaler Objekt (tkr)	Utbetalas 2019	Utbetalas 2020	Utbetalas 2021	Periodens totala utbetalningar
Socialnämnden	21 000			21 000
Beroendeboende Älvsby	11 000			11 000
Stödboende	10 000			10 000
Utbildningsnämnden	155 500	61 000	45 000	261 500
Förskola Charlottendal	37 500	21 000		58 500
Farstavikens skola /Ekedal	100 000	25 000		125 000
Förskola tillfällig	18 000			18 000
Nya förskolor		15 000	45 000	60 000
Vård- och omsorgsnämnden	121 000	92 000		213 000
Särskilt boende Djuröhemmet	5 000			5 000
Särskilt boende Pilhamn	85 000	92 000		177 000
Trygghetsboende Djurö	31 000			31 000
Kultur- och fritidsnämnden	22 000	61 000	139 000	222 000
Kulturhus Porslinsfabriken		10 000	85 000	95 000
Belysning Tjustviksrundan	5 000			5 000
Porslinsmuseet	7 500			7 500
Sporthall Charlottendal		50 000	50 000	100 000
Servicebyggnad med RWC Grissling	3 000			3 000
Föreningshus Mörtånäs		1 000	4 000	5 000
Idrottsanläggning Ekvallen	5 000			5 000
Idrottsanläggning Ekvallen garage	1 500			1 500
Näringslivsnämnden	15 000	15 000	15 000	45 000
Bostäder för nyanlända	15 000	15 000	15 000	45 000
Kommunstyrelsen	27 500	35 000	35 000	97 500
Hysesgästpassningar - ospecifice	27 500	35 000	35 000	97 500
Totala fastighetsinvesteringar	362 000	264 000	234 000	860 000

Investeringar per nämnd

Skattefinansierade investeringar Budgetram nämndvis (tkr)	Utbetalas 2019	Utbetalas 2020	Utbetalas 2021	Periodens totala utbetalningar
Teknisk nämnd	134 200,00	144 200,00	130 650,00	409 050,00
Belysning	5 000,00	5 000,00	5 000,00	15 000,00
Gång- och cykelväg	36 700,00	27 700,00	21 000,00	85 400,00
Infrastruktur	8 650,00	21 500,00	30 000,00	60 150,00
Infartsparkering	5 000,00	15 000,00		20 000,00
Reinvestering lokaler	60 000,00	60 000,00	60 000,00	150 000,00
Reinvestering övrigt	9 000,00	9 000,00	9 000,00	27 000,00
Trafiksäkerhetsåtgärder	4 600,00	3 000,00	4 400,00	12 000,00
Övrigt	4 250,00	2 000,00	250,00	6 500,00
Lekplatser	1 000,00	1 000,00	1 000,00	3 000,00
Kultur- och fritidsnämnd	17 050,00	21 500,00	30 000,00	68 550,00
Konstgräsplan	8 000,00	12 000,00	1 500,00	21 500
Inventarier	2 700,00		25 000,00	27 700
Reinvestering	2 000,00	6 000,00		8 000
Övrigt	4 350,00	3 500,00	3 500,00	11 350
Utbildningsnämnd	3 100,00	9 100,00	1 600,00	13 800,00
Inventarier grundskola	1 000,00	7 500,00	0,00	8 500
Inventarier förskola	2 100,00	1 600,00	1 600,00	5 300
Vård- och omsorgsnämnden	2 500,00	6 000,00	0,00	8 500,00
Inventarier	2 500,00	6 000,00		8 500
Kommunstyrelse	137 800,00	37 000,00	37 000,00	211 800,00
IT	2 000,00	2 000,00	2 000,00	6 000,00
Naturprojekt	800,00			800,00
Strategisk mark och exploatering	135 000,00	35 000,00	35 000,00	205 000,00
Totalsumma skattefinansierad verksamhet	294 650,00	217 800,00	199 250,00	711 700,00

Investeringar taxefinansierad verksamhet

Kommunen taxefinansierad verksamhet Objektgrupp (tkr)	Utbetalas 2019	Utbetalas 2020	Utbetalas 2021	Periodens totala utbetalningar
Renhållning	12 000,00	12 000,00	2 000,00	26 000
Direktinvestering	1 000,00	1 000,00	1 000,00	3 000
Reinvestering	1 000,00	1 000,00	1 000,00	3 000
Återvinningscentral Ekobacken	10 000,00	10 000,00		20 000
Kretsloppscentral Kil				
Vatten och Avlopp	249 800,00	262 300,00	205 600,00	717 700
Direktinvestering	1 000,00	1 500,00	2 000,00	4 500
Driftövervakning	4 000,00	4 000,00	4 000,00	12 000
Pumpstationer	6 000,00	2 000,00		8 000
Reningsverk		7 000,00		7 000
VA-utbyggnad	179 000,00	179 300,00	159 500,00	517 800
Huvudledningar	37 300,00	41 000,00	28 600,00	106 900
Vattenverk	3 500,00	3 500,00		7 000
Dagvatten	9 000,00	13 500,00	500,00	23 000
Reinvestering	10 000,00	10 500,00	11 000,00	31 500
Totalsumma taxefinansierad verksamhet	261 800,00	274 300,00	207 600,00	743 700,00